

Linnansaaren kansallispuiston merkitys lähialueen maaseudun asukkaille

Outi Suomi, Leena Petäjistö & Ashley Selby

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä. Kirjoitukset luokitellaan Metlan julkaisuiminnassa samaan ryhmään monisteiden kanssa.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

Unioninkatu 40 A
00170 Helsinki
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
Unioninkatu 40 A
00170 Helsinki
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät			
Suomi, Outi, Petäjäistö, Leena & Selby, Ashley			
Nimeke			
Linnansaaren kansallispuiston merkitys lähialueen maaseudun asukkaille			
Vuosi	Sivumäärä	ISBN	ISSN
2008	36	978-951-40-2109-1 (PDF)	1795-150X
Yksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet			
Vantaan toimintayksikkö / Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset / 3420			
Hyväksynyt			
Riitta Hänninen, TUK-ohjelman johtaja, 9.6.2008			
Tiivistelmä			
<p>Maaseudun asukkaiden asennoituminen kansallispuistoa ja sen matkailua kohtaan voi vaikuttaa matkailijoiden paluuhaluun ja asukkaiden motivaatioon kehittää paikallisia elinkeinoja. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten Linnansaaren kansallispuisto on hyödyttänyt tai haitannut lähialueen maaseudun asukkaita ja miten asukkaat asennoituvat kansallispuistoa ja sen matkailua kohtaan. Erityisesti tavoitteena oli tutkia, millaisia vaikutuksia kansallispuistolla on ollut asukkaiden näkemysalueensa kehittämismahdollisuuksista. Lisäksi selvitettiin, kuinka asukkaiden taustatekijät ja kansallispuistoon liittyvät kokemukset vaikuttivat asenteisiin. Aineisto kerättiin kirjekselyllä Linnansaaren kansallispuiston läheisen maaseudun asukkailta.</p> <p>Kansallispuisto oli sekä hyödyttänyt että haitannut lähialueen asukkaita. Kaiken kaikkiaan taloudellista hyötyä saaneiden tai taloudellista haittaa kärsineiden osuus oli kuitenkin hyvin pieni. Osa vastaajista (45 henkilöä) oli hyötynyt kansallispuistosta taloudellisesti, ja osa (14 henkilöä) harkitsi vakavasti matkailijoita palvelevan yrityksen perustamista. Taloudellista haittaa kansallispuisto oli aiheuttanut 65 vastaajalle – ennen kaikkea maa- ja metsätalousyrittäjille sekä metsänomistajille. Lähes kolme neljäsosaa vastaajista koki, että kansallispuisto oli vaikuttanut seudun kehittymiseen myönteisesti. Erityisesti kansallispuiston nähtiin vahvistaneen paikkakunnan identiteettiä ja perinteitä. Alle kolmannes vastaajista koki, että kansallispuisto oli aiheuttanut ristiriitoja alueella. Suurimmat ristiriidat liittyivät maan myymiseen kansallispuiston laajenemisen yhteydessä.</p> <p>Kansallispuiston taloudellista merkitystä pidettiin tärkeänä, sillä yli 70 prosenttia koki, että kansallispuisto oli parantanut erityisesti matkailuyritysten ja luontoon perustuvien yritysten toimintamahdollisuuksia. Kansallispuiston vaikutus tulevaisuudessa nähtiin myös myönteisenä. Asukkaat uskoivat, että kansallispuisto lisää matkailuyrittäjyyttä ja kohentaa alueen imagoa tulevaisuudessa. Kunnan toimintaan kansallispuistoon liittyvissä asioissa kaivattiin kuitenkin lisää aktiivisuutta, sillä 71 prosenttia näki, että kunnan pitäisi aktiivisemmin mainostaa kansallispuistoa matkailukohteena.</p> <p>Asenneryhmittelyn tuloksena saatiin kolme kansallispuistoa kohtaan kielteisesti asennoituvaa asenneryhmää, joista kahdessa (yht. 45 % vastaajista) asennoituminen voisi olla myönteisempää, jos suojelualueiden suunnittelussa osallistettaisiin enemmän maaseudun asukkaita. Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että suojelualueiden suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä paikallisväestön kanssa. Hyvin myönteisesti kansallispuistoa kohtaan asennoitui 46 prosenttia vastaajista. Asukkaiden taustatekijät ja kansallispuistoon liittyvät kokemukset osoittautuivat olevan yhteydessä asenteisiin.</p> <p>Kansallispuistolla voidaan sanoa olevan oma roolinsa maaseutupolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa. Asukkaat näkevät kansallispuistossa mahdollisuuden kehittää maaseudun elinkeinorakennetta. Kunnan ja Metsähallituksen olisi kuitenkin entistä enemmän edistettävä asukkaiden myönteistä näkemystä kansallispuistosta. Osallistaminen suojelualueisiin liittyvään päätöksentekoon ehkäisisi ristiriitoja, ja alueen mainostaminen matkailukohteena auttaisi maaseudun väestöä kehittämään elinkeinojaan.</p>			
Asiasanat			
kansallispuisto, paikallisväestö, matkailu, taloudellinen hyöty, taloudellinen haitta, asenne			
Julkaisun verkko-osoite			
http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2008/mwp084.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot			
Leena Petäjäistö, Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa. Sähköposti leena.petajisto@metla.fi			
Bibliografiset tiedot			
Muita tietoja			

Sisällys

Esipuhe.....	5
1 Johdanto.....	6
1.1 Maaseudun rakennemuutos ja kansallispuistot.....	6
1.2 Tutkimuksen tarkoitus	7
2 Maaseutupolitiikka ja matkailun paikalliset vaikutukset.....	7
2.1 Maaseutupolitiikan tavoitteena elinvoimainen maaseutu	7
2.2 Aiempia tutkimuksia matkailun ja suojelualueiden paikallisista vaikutuksista	8
2.3 Kansallispuistoille asetetut tavoitteet	10
2.4 Linnansaaren kansallispuisto.....	11
3 Aineisto ja menetelmät.....	13
3.1 Tutkimusaineiston keruu	13
3.2 Vastaajat.....	14
3.3 Menetelmät	14
4 Tulokset	15
4.1 Linnansaaren kansallispuiston hyödyt ja haitat	15
4.1.1 Kansallispuiston tarkoitus.....	15
4.1.2 Kansallispuiston tuottamat hyödyt	15
4.1.3 Fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset haitat	19
4.2 Kunnan ja Metsähallituksen toiminta kansallispuistoon liittyvissä asioissa	21
4.3 Vastaajien asennoituminen Linnansaaren kansallispuistoa kohtaan.....	22
4.3.1 Vastaajien asenneryhmittely	22
4.3.2 Asenneryhmien ominaisuuksia	25
4.3.3 Kansallispuistoon liittyvät kokemukset ja asenteet	27
4.3.4 Vastaajien asenteet ja mielipide kunnan ja Metsähallituksen toiminnasta	28
5 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	29
5.1 Tutkimuksen arviointia.....	29
5.2 Kansallispuiston vaikutukset	30
5.3 Johtopäätökset	32
Kirjallisuus	33
Liite	37

Esipuhe

Kansallispuistot ovat merkittäviä suojelualueita. Kansallispuistojen perustaminen tai myös niiden laajentaminen saattaa merkitä paikallisille lähialueiden asukkaille tiettyjä rajoituksia, jotka voivat pahimmillaan merkitä jopa työpaikan menetyksiä tai maiden pakkolunastuksia. Toisaalta kansallispuistot voivat merkitä lähialueiden asukkaille myös uusia mahdollisuuksia. Tällaisia mahdollisuuksia ovat esimerkiksi uudet työpaikat tai uudet yritysmahdollisuudet. Kansallispuisto voi myös elävöittää asuinalueita tai paikallista kulttuurielämää. Kävijävirratt merkitsevät potentiaalisia asiakkaita myös kansallispuiston ympäristössä toimiville palvelu- ja matkailuyrittäjille.

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin Etelä-Suomessa sijaitsevan Linnansaaren kansallispuiston lähialueiden asukkaiden kansallispuistosta kokemia hyötyjä ja haittoja. Siinä tarkasteltiin myös asukkaiden asenteita luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan sekä tärkeimpiä asenteisiin vaikuttavia taustatekijöitä.

Outi Suomi teki tutkimuksen samannimisenä opinnäytetyönä (pro gradu -työ) Helsingin yliopiston maa- ja metsätaloustieteellisen tiedekuntaan metsäekologian laitokselle Metsäntutkimuslaitoksen Vantaan tutkimusyksikössä. Tämä raportti muokattiin hyväksytyyn opinnäytetyön perusteella. Tutkimus kuuluu ”Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus” -tutkimushankkeeseen, joka on osa tutkimusohjelmaa ”Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset” (TUK-ohjelma).

Tutkimuksen on lukenut ja hyväksynyt julkaistavaksi TUK-ohjelman johtaja Riitta Hänninen. Raportin on taittanut Maija Heino. Parhaimmat kiitokset heille. Erityiskiitoksen ansaitsevat kaikki Linnansaaren kansallispuiston lähialueiden asukkaat, jotka vastasivat kyselyyn.

Ashley Selby
Hankkeen vetäjä

1 Johdanto

1.1 Maaseudun rakennemuutos ja kansallispuistot

Maaseutu on ollut voimakkaassa rakennemuutoksessa erityisesti 1990-luvulla (Nivalainen ja Haapanen 2002). Maaseudun rakennemuutoksen perustekijöitä ovat väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä palveluiden ja maatilojen lukumäärän vähentyminen.

Maaseudun väestömäärän kehitystä viime vuosikymmenellä kuvaa se, että vuosien 1975–2000 väestön vähenemisestä noin puolet on tapahtunut 1990-luvun jälkipuoliskolla (Nivalainen ja Haapanen 2002). Erityisesti 15–29-vuotiaat kouluttautuvat nuoret muuttavat kehittyviin kasvukeskukseen (Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2007). Nuorten poismuuton vuoksi maaseudun väestön ikä- ja sukupuolirakenteet vinoutuvat ja väestöllinen huoltosuhde kasvaa. Erilaisten maaseutualueiden välillä on kuitenkin merkittäviä eroja, sillä kaupunkien läheisellä maaseudulla väkiluku kasvaa jopa nopeammin kuin kaupungeissa (Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2007). Keränen (2004) mukaan 40 %:ssa maaseutualueita väestön määrä on vähentynyt ja 25 %:ssa lisääntynyt.

Vuonna 2006 perinteistä maatilataloutta harjoittavia maatiloja oli enää noin 69 000, mikä on vain puolet vuoden 1990 maatilamäärästä (Tilastokeskus 2007). Keränen (2004) on selvittänyt, että työpaikkojen määrä on vähentynyt yli 20 %:ssa ja lisääntynyt alle 20 %:ssa maaseutualueita. On esitetty, että olisi sekä maaseudun että keskusten yhteinen etu, jos pitkän aikavälin väestönmuutoksiin pyrittäisiin vaikuttamaan (Nivalainen ja Haapanen 2002).

Maaseudulla sijaitsevien suojelualueiden on havaittu parantavan paikallista taloutta (Berghäll 2005, Huhtala 2006). Suojelualueet kompensoivat maan alkutuotannosta poistumisen aiheuttamia tulonmenetyksiä. Maamme suosituimmilla suojelualueilla – kansallispuistoissa – oli vuonna 2007 yli 1,7 miljoonaa kävijää, mikä oli 6 % enemmän kuin edellisellä vuonna (Maaseudun Tulevaisuus 2008). Maaseutupoliittisen erityisohjelman (2007–2010) yhtenä tavoitteena on lisätä juuri luontoon perustuvaa matkailua (Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2007). Esimerkiksi Inarissa matkailu on nykyisin kunnan paikallistalouden toimialoista merkittävin työllistäjä ja tulonlähde (Vatanen ym. 2006). Siellä matkailu perustuu suureksi osaksi luonnon ja kulttuurin vetovoimaisuuteen (Kuvaja ja Piippo 2005). Lapin kansallispuistot muodostavat kehittyviä matkailualueiden kokonaisuuksia, joilla on huomattava aluetaloudellinen ja valtakunnallinen merkitys (Heinonen 2007). Ne antavat maaseudun paikallisväestölle mahdollisuuden monipuolistaa alueen elinkeinorakennetta.

Etelä-Suomen kansallispuistot muodostavat seudullisesti merkittäviä matkailukohteita. Niillä olisi mahdollisuus kehittyä Lapin kansallispuistojen tavoin entistä merkittävimiksi matkailualueiksi ja lisätä siten kansallispuiston lähialueiden elinkeinomahdollisuuksia (ks. Saarinen 2003). Kansallispuistoa ympäröivän maaseudun matkailupalvelujen tason on havaittu vaikuttavan kansallispuiston kävijämääriin luonnonolosuhteiden ja puiston sisäisten virkistyspalvelujen lisäksi (Puustinen ym. 2007). Matkailupalvelujen tarjonta alueella riippuu osaksi siitä, onko paikallisväestön asennoituminen kansallispuistoa ja sen matkailun tarjoamia yritysmahtomuuksia kohtaan myönteinen. Paikallisväestön asennoituminen vaikuttaa myös matkailun jatkuvuuden kannalta välttämättömään tekijään: matkailijoiden paluuhalukkuuteen (Hoffman ja Low 1981). Matkailun edistämisestä ei välttämättä ole paljon hyötyä, jos matkailijoilla on huonoja kokemuksia paikallisväestöstä (Davis ym. 1988).

Suomessa ja myös ulkomailla paikallisväestön asennoitumista matkailua kohtaan on tutkittu jonkin verran, sen sijaan paikallisväestön asennoitumista suojelualueita kohtaan on tutkittu melko vähän. Useimmat sekä matkailua että suojelualueita käsittelevät kotimaiset tutkimukset ovat lisäksi koskeneet Pohjois-Suomea.

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tässä tutkimuksessa selvitetään, miten paikallisväestö suhtautuu Etelä-Savossa sijaitsevaa Linnansaaren kansallispuistoa, luonnonsuojelua ja kansallispuistomatkailua kohtaan. Tutkimuksessa tarkastellaan Linnansaaren kansallispuiston vaikutusta lähialueen maaseutuun. Tutkimuksessa vastataan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1) Miten Linnansaaren kansallispuisto on hyödyttänyt tai haitannut kansallispuiston läheisen maaseudun asukkaita?
- 2) Miten lähialueen asukkaat asennoituvat kansallispuistoa ja sen matkailua kohtaan?
- 3) Miten asukkaiden taustatekijät ja kansallispuistoon liittyvät kokemukset vaikuttavat heidän asennoitumiseensa?

Vaikka tutkimuksessa selvitetäänkin lähialueen asukkaiden asenteita kansallispuistoa ja sinne suuntautuvaa matkailua kohtaan, ei tutkimuksessa perehdytä seuraavaa enemmän asenne-käsitteeseen.

Asenteella tarkoitetaan taipumusta reagoida hyväksyvästi tai hylkäävästi johonkin esineeseen, henkilöön tai tilaan. Asenteissa voidaan erottaa tiedollinen ja tunneperäinen komponentti, jotka voivat johtaa tietyn tyyppiseen käyttäytymiseen. Asenteiden heijastumista ulkoiseen toimintaan ei aina tapahdu, ja asenteet jäävät silloin vain kielellisiksi ilmaisuiksi. Asenteiden taustalla olevat arvot ovat yleisempiä, ympäristöstä opittuja ja asenteita pysyvämpiä valintataipumuksia, ja ne koskevat laajoja toimintakokonaisuuksia. Asenteet voivat muuttua nopeasti, arvot eivät (Järviluoma 1993a).

Tutkimus on osa laajempaa tutkimushanketta ”Suojelualueet ja maaseudun elinvoimaisuus”, jossa selvitetään suojelualueiden vaikutusta maaseudun elinvoimaisuuteen. Tutkimushankkeen ensimmäisessä osahankkeessa valittiin kolme kansallispuistoa jatkotutkimuksiin (Selby ym. 2007). Valitut kansallispuistot olivat Linnansaaren, Seitsemisen ja Repoveden kansallispuistot. Linnansaaren kansallispuiston lisäksi Seitsemisen kansallispuiston lähialueilla tehtiin asukastutkimus (Petäjistö ja Selby 2008).

2 Maaseutupolitiikka ja matkailun paikalliset vaikutukset

2.1 Maaseutupolitiikan tavoitteena elinvoimainen maaseutu

Maaseutupoliittisen erityisohjelman (2007–2010) mukaan maaseutu ei pysy elinvoimaisena ilman monipuolistuvaa elinkeinorakennetta. Ohjelman eräänä tavoitteena on virkistyskäytön ja luontoon perustuvan matkailun kehittäminen (Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2007). Matkailua voi kehittää muun muassa edistämällä teemamatkailua ja yritysten verkostoitumista. Yritys-

ten verkostoitumisen ja matkailun kehittämisen avulla palvelutarjonta lisääntyy, mikä puolestaan voisi lisätä kansallispuistojen houkuttelevuutta (Huhtala ym. 2004).

Etelä-Savon maaseudun kehittämisohjelman 2007–2013 (2006) mukaan Etelä-Savon maakunnan kehittyminen perustuu muun muassa kannattavaan yritystoimintaan ja hyviin palveluihin. Etelä-Savon maaseudun kehittämisstrategian visio on: ”Etelä-Savon maaseudulla yrittää ja asuu väestörakenteeltaan monipuolinen osaava väestö, joka kehittää aktiivisesti omia elinkeinojaan ja elinolosuhteitaan” (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2006). Kehittämisohjelman tavoitteita ovat maaseutualueiden elämänlaadun parantaminen, maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen sekä naisten ja nuorten yrittäjyyden edistäminen. Oma painopisteenä on maaseutumatkailun kehittäminen; majoitustoiminnan lisäksi olisi lisättävä luonto- ja ohjelmapalveluyritystoimintaa (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2006). Etelä-Savon maakuntaohjelman 2007–2010 (2006) painopisteitä puolestaan ovat muun muassa maakunnan markkinoinnin ja medianäkyvyyden tehostaminen, tulomuuton edistäminen ja maakunnan vetovoiman lisääminen.

Kyseisissä ohjelmissa elinkeinoelämän monipuolistaminen ja maaseudun vetovoimaisuuden lisääminen nähdään tärkeimmiksi maaseudun elinvoimaisuutta lisääviksi tekijöiksi. Näiden tekijöiden saavuttamiseksi muun muassa paikallisväestön yritteliäs ja matkailumyönteinen asennoituminen olisi hyvin tärkeää.

2.2 Aiempia tutkimuksia matkailun ja suojelualueiden paikallisista vaikutuksista

Seuraavaksi esitellään suojelualueiden ja erityisesti matkailun vaikutuksia koskevia kotimaisia ja kansainvälisiä tutkimustuloksia. Yleisesti voidaan sanoa, että tutkimusten mukaan sekä Suomessa että ulkomailla matkailuun on asennoituttu pääsääntöisesti myönteisesti ja matkailun lisääntyessä on paikallisilla maaseudun asukkailla ollut mahdollisuus monipuolistaa asuinseutunsa elinkeinorakennetta.

Kotimaisia matkailututkimuksia on tehnyt esimerkiksi Saarinen (esim. 1996, 2003) ja Kauppila (esim. 2004). Kotimaisissa tutkimuksissa mielenkiinnon kohteena on ollut myös matkailun vaikutus saamelaiskulttuuriin (Aikio ja Aikio 1991; Sippola ja Rauhala 1992) ja paikallisväestöön yleensä (Järviluoma 1993a).

Luonnonsuojelualuetutkimus on ollut Suomessa vahvasti luonnontieteisiin painottunutta (Puhaka 2007), ja esimerkiksi suojelualueiden vaikutuksia paikallisväestöön on tutkittu vähemmän. Kansallispuistojen vaikutus paikallisväestöön oli kuitenkin huomionarvoinen asia jo Suomen ensimmäisiä kansallispuistoja perustettaessa (Sippola ja Rauhala 1992). Paikallisväestö oli silloin huolissaan muun muassa porolaidunten nautintaoikeuksien ja kalastusoikeuksien menettämisestä. Asukkaiden suhtautuminen kansallispuistoa kohtaan muuttui myönteisemmäksi, kun asukkaat huomasivat, että suojelualue tulisi lisäämään alueen matkailua (Sippola ja Rauhala 1992).

Viime vuosina asukastutkimuksia kansallispuistojen lähialueilta ovat tehneet Rämetsä ym. (2005) ja Hellén (2001). Rämetsä ym. (2005) tutkivat sekä Kuusamon että Syötteen alueen paikallisväestön asennoitumista suojelualueisiin ja matkailuun suojelualueilla. Tutkimuksen mukaan paikallisväestö asennoitui suojeluun pääsääntöisesti myönteisesti. Kuusamossa suojelualueiden myönteisimpiä vaikutuksia olivat maiseman kauneus ja alueen mielikuvan kohentuminen. Syötteellä suojelualueen myönteisimpiä vaikutuksia olivat matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset. Kuusa-

mossa perinteisten elinkeinojen toimintamahdollisuudet olivat heikentyneet, kun taas Syötteellä metsästys- ja kalastusoikeuksien koettiin heikentyneen. Matkailun merkittävimpinä hyötyinä paikalliset pitivät työllisyyden, tulojen ja palvelutason paranemista. Sosiaalisia hyötyjä olivat alueen elinvoimaisuuden lisääntyminen ja matkailijoiden tuomat uudet vaikutteet. Fyysiset haitat kohdistuivat maaperän ja vesistön tilaan. Osa paikallisväestöstä koki, ettei heidän mielipiteitään ollut otettu riittävästi huomioon suojelualueita ja alueen matkailua suunniteltaessa.

Hellén (2001) tutki vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden suhtautumista Saaristomeren kansallispuistoa kohtaan. Vaikka luonnon taloudellisen käytön ja liikkumisen rajoitukset eivät herättäneet suurta vastustusta kaikissa asukkaissa, vakituiset asukkaat kokivat, että luonnon hyötykäyttöä oli rajoitettu liikaa. Tämänkään tutkimuksen mukaan asukkailla ei omasta mielestä ollut riittävästi mahdollisuuksia vaikuttaa suojeluun liittyvään päätöksentekoon.

Järviluoma (1993a) puolestaan on tutkinut matkailun vaikutuksia Kolarin kunnassa. Haastattelututkimuksen mukaan vastaajista yli 60 % piti matkailun myönteisiä vaikutuksia suurempina kuin sen kielteisiä vaikutuksia. Tässäkin tutkimuksessa ilmeni, että kuntalaisten mielipiteitä ei ollut otettu matkailuun ja maankäyttöön liittyvissä kysymyksissä riittävästi huomioon. Matkailun myönteisiksi vaikutuksiksi todettiin ennen kaikkea tulo- ja työllisyysvaikutukset. Matkailun sosiaalisia seurausvaikutuksia olivat kuntakuvan elävöityminen ja uusien ihmisten tapaaminen. Useiten mainittu kielteinen seurausvaikutus oli luonnon saastuminen. Maiseman pilaantuminen ja matkailuun panostettujen varojen poisjääminen muiden alueiden ja palvelujen kehittämistä olivat myös kielteisiä seurausvaikutuksia. Noin viidesosa kuntalaisista oli maininnut matkailun kielteiseksi seurausvaikutukseksi myös kunnan talouden kuormittumisen.

Kansainvälisesti paikallisväestön asennoitumista matkailuun on 1970-luvulta lähtien tutkittu paljon. Kansainvälisten tutkimusten tulokset paikallisten asukkaiden asennoitumisesta matkailuun ja matkailijoihin ovat olleet hyvin ristiriitaisia. Kuitenkin on havaittu, että pääsääntöisesti paikallisväestö asennoituu matkailuun myönteisesti (esim. Pizam ja Telisman-Kosuta 1989; Mason ja Cheyne 2000). Alueen työllisyyden, tulojen ja elintason kohottamisen lisäksi matkailu lisää asukkaiden virkistys- ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksia (Pizam ja Telisman-Kosuta 1989). Myönteisistä vaikutuksista huolimatta matkailun määrää ei välttämättä ole haluttu lisätä. Matkailu ei ole juurikaan parantanut ihmisten välisiä suhteita: taloudelliset vaikutukset koetaan usein myönteisemmiksi kuin sosiaaliset vaikutukset (Pizam ja Telisman-Kosuta 1989). Liun ja Varin (1986) tutkimuksessa matkailusta oli kuitenkin hyötyä paikallisen kulttuurin vahvistumiselle, ja asukkaat kokivat, että matkailijoiden tapaaminen ympäri maailmaa oli hieno sivistyksellinen kokemus.

Asenteita selittävinä muuttujina on Järviluoman (1993b) mukaan matkailun vaikutuksia koskevissa tutkimuksissa useimmiten käytetty vastaajan 1) taloudellista riippuvuutta matkailusta, 2) sosioekonomista asemaa, 3) kontakteja matkailijoiden kanssa ja 4) asuinpaikan etäisyyttä matkailukeskuksesta. Tulokset tutkimuksissa ovat olleet ristiriitaisia. Osassa tutkimuksia on havaittu, etteivät sosioekonomiset tai demografiset ominaisuudet ole juuri vaikuttaneet asennoitumiseen matkailua kohtaan (Liu ja Var 1986; Davis ym. 1988), mutta osassa tutkimuksia on päädytty tulokseen, että niillä on vaikutusta. Lisäksi vaikutuskin on tutkimusten mukaan todettu ristiriitaiseksi. Esimerkiksi Ritchien (1988) tutkimuksen mukaan iäkkäämmät asukkaat asennoituivat matkailua kohtaan kielteisemmin kuin nuoremmat. Sen sijaan Järviluoman (1993a) mukaan asukkaiden ikä tai koulutus eivät juuri vaikuttaneet asennoitumiseen, kun taas ammattiaseman havaittiin vaikuttavan asenteisiin. Mason ja Cheyne (2000) ovat todenneet, että naiset asennoituivat matkailun lisääntymiseen kielteisemmin kuin miehet. Edelleen syntyperäiset asukkaat kokevat matkailun kielteiset vaikutukset yleensä merkittävämpinä kuin alueelle vasta muuttaneet asukkaat (Sheldon

ja Var 1984; Davis ym. 1988). Toisaalta on myös havaittu, että syntyperäiset asukkaat asennoituivat matkailun julkiseen rahoittamiseen myönteisemmin kuin alueelle vasta muuttaneet (Brougham ja Butler 1981). Aivan kaikissa tutkimuksissa asuinajalla ei kuitenkaan ole ollut vaikutusta asennoitumiseen (Järviluoma 1993a). Asukkaat, jotka asuivat intensiivisen matkailun alueella, asennoituivat matkailuun myönteisemmin kuin ne, jotka asuivat vähäisemmän matkailun alueella (Sheldon ja Var 1984). Täysin päinvastaisen tuloksen sai Pizam (1978), ja Järviluoman (1993a) tutkimuksessa asenteet eivät vaihdelleet alueellisesti.

Tutkimuksissa on havaittu, että mitä riippuvaisempi asukas on taloudellisesti matkailusta, sitä myönteisemmin hän asennoituu matkailua kohtaan (Pizam 1978, Rothman 1978). Krippendorf (1987) on jakanut paikalliset asukkaat eri intressiryhmiin. Hän toteaa, että mitä vähemmän asukas on työn kautta tekemisissä matkailijoiden kanssa ja mitä vähemmän hänen elantonsa on riippuvainen matkailusta, sitä kriittisemmin hän asennoituu matkailua kohtaan. On myös tutkimuksia, joiden mukaan matkailun kautta työllistyminen ei ole vaikuttanut asennoitumiseen (esim. Liu ja Var 1986). Järviluoma (1993a) on havainnut, että asukkaat, jotka ovat ylipäättään tekemisissä matkailijoiden kanssa, asennoituvat myönteisemmin matkailua kohtaan kuin muut. Pizam (1978) on todennut päinvastaista ja ehdottaa syyksi sitä, että asukkaat, joilla oli eniten kontakteja, asuivat intensiivisen matkailun alueella.

Dawsonin ym. (1993) mukaan Yhdysvaltojen Great Basin National Parkilla on ollut paikallisväestön mielestä myönteinen taloudellinen vaikutus lähialueen kehittymiseen. Asukkaille tehdyt myönnytykset kansallispuiston perustamishetkellä ovat osaltaan mahdollistaneet myönteisen asennoitumisen kyseistä suojelualuetta kohtaan. Rothman (1978) on puolestaan havainnut, että alueen pitkä historia matkailukohteena, auttaa asukkaita sopeutumaan matkailun vaikutuksiin. Tällöin haitallisia konflikteja ei pääse syntymään.

2.3 Kansallispuistoille asetetut tavoitteet

Suomalaisen luonnonsuojelun ensimmäinen vaihe korosti maisemankauneutta, luonnonromanttikkaa ja kansallisuusaatetta. Luonnonkohteista, joita myös taiteilijat ja kirjailijat käyttivät inspiraation lähteenään, tuli suosittuja matkailukohteita, joihin 1800-luvun lopun matkailu keskittyi (Borg ja Ormio 1978). Luonnonsuojelulaki, joka säädettiin vuonna 1923, korosti sekä kansallispuistojen maisemallisia että luonnontieteellisiä arvoja. Laki mahdollisti yleisten luonnonsuojelualueiden eli luonnonpuistojen ja erityisten luonnonsuojelualueiden eli kansallispuistojen perustamisen. Lakiesitys Suomen ensimmäisistä kansallispuistoista vahvistettiin vuonna 1938. Vuonna 1956 hyväksyttiin laki uusista kansallispuistoista, ja silloin perustettiin seitsemän uutta kansallispuistoa ja 12 luonnonpuistoa (Arajärvi 1999). Näiden kansallispuistojen joukkoon kuului myös Linnansaaren kansallispuisto. Kansallispuistohankkeiden tieteellisestä merkityksestä johtuen kansallispuistojen perustamisen varsinaisina tavoitteina ei ollut matkailun tai luonnon virkistyskäytön lisääminen. Kansallispuistoissa ei alun perin ollutkaan opasteita tai muita palvelurakenteita, eikä niistä myöskään tiedotettu.

Kansallispuisto on vuonna 1993 määritelty IUCN:n suojelualueluokituksessa seuraavasti:

Suojeltu alue, jonka hoidossa keskitytään ekosysteemien suojeluun ja virkistyskäytön turvaamiseen. Luonnontilainen, suojeltu maa- tai merialue, joka on perustettu (a) yhden tai useamman ekosysteemin ekologisen koskemattomuuden turvaamiseksi nykyisille ja tuleville sukupolville, (b) alueen suojelutavoitteen kanssa ristiriidassa olevan elinkeinon harjoittamisen tai muun käytön estämiseksi ja (c) ympäristön ja kulttuurin kanssa sopuosi-

nussa olevien henkisen hyvinvoinnin, tutkimuksen, luonto-opastuksen, virkistyskäytön ja asiakaspalvelun mahdollisuuksien luomiseksi (Metsähallitus 2002).

Kansallispuiston kansainvälisessä määritelmässä on otettu huomioon ympäristö ja kulttuuri. Niiden ei kuitenkaan ajatella suoranaisesti hyötyvän kansallispuistosta vaan lähtökohtana on, että kansallispuiston tehtävien ei pitäisi haitata ympäristöä tai paikallista kulttuuria. Suomessa kansallispuisto määritellään kansainvälisiä kriteerejä noudattaen:

Kansallispuisto on valtion omistama suuri ja luontonsa puolesta monipuolinen tai muuten merkittävä, suojeluarvoltaan vähintään valtakunnallinen luonnonsuojelualue. Sillä on oltava myös merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä tai muutoin luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta. Se säilytetään pysyvästi luontoa muuttavan taloudellisen toiminnan ulkopuolella, ja sen luonnontila pyritään ylläpitämään tai palauttamaan (Metsähallitus 2002).

Suomi ei yleisessä kansallispuistomääritelmässään mainitse kansallispuiston vaikutusta alueelliseen kehittymiseen. Kansallispuistoja hallinnoivan Metsähallituksen tavoitteena on kuitenkin edistää myös maaseudun elinvoimaisuutta. Metsähallituksen luonnonsuojelun tulosalueen tavoitteena on mahdollistaa matkailualan yrittäjien liiketoiminta. Metsähallitus laatii matkailustrategian osallistamalla sidosryhmiä, joita ovat paikalliset asukkaat, matkailusektori ja muut paikalliset organisaatiot (Metsähallitus 2002). Matkailustrategian luomisprosessissa Metsähallitus kartoittaa matkailun tuomat mahdollisuudet ja ongelmat sekä asettaa taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset tavoitteet luontomatkaileville erityisesti paikallisväestön elinolot ja työllisyyden huomioon ottaen (Metsähallitus 2002).

2.4 Linnansaaren kansallispuisto

Linnansaaren kansallispuisto perustettiin 800 hehtaarin laajuisena vuonna 1956 valtion omistamalle maalle ja vedelle (Manninen 2008). Kansallispuiston perustaminen vuonna 1956 oli paikallisväestölle hyvin vieras asia: puiston perustamista ei mainittu Savonlinnan hoitoalueen vuosikertomuksessa, eivätkä paikallislehdet kirjoittaneet kansallispuiston matkailumahdollisuuksista (Metsähallitus 2008a).

Koska Haukiveden saaristo oli kansainvälisesti merkittävä järviluonnon kokonaisuus, kansallispuistokomitea ehdotti vuonna 1976 kansallispuiston laajentamista. (Metsähallitus 2008a). Laajentamishdotus herätti paikallisissa voimakasta vastustusta. Rantasalmen kuntalaiset pelkäsivät menettävänsä esi-isiensä kalavedet, metsätulot, kesämökkipaikat ja perinteiset nautintaoikeudet (Pollari 1998).

Vuonna 1982 astui voimaan kansallispuiston laajennusta koskeva laki, jossa määrättiin raja, jonka sisäpuoliset – pääosin yksityisomistuksessa olevat – maa-alueet ostettaisiin osaksi kansallispuistoa. Linnansaaren kansallispuisto laajeni 3800 hehtaarin laajuiseksi. Yli 90 % maakaupoista toteutettiin vapaaehtoisina maakauppoina tai -vaihtoina, joten maan lunastuksia oli vain muutamia (Manninen 2008).

Kansallispuisto laajeni uudelleen vuonna 2006. Mannisen (2008) mukaan lähes 80 % kansallispuiston maa-alasta on alun perin ollut yksityismaita. Pienimuotoiset maakaupat jatkuvat edelleen.

Metsähallituksen hallinnoima Linnansaaren kansallispuisto sijaitsee Etelä-Suomessa Itä-Suomen läänissä, Etelä-Savon maakunnassa. Pääosin se sijaitsee Rantasalmen ja osaksi Savonlinnan ja

Varkauden kuntien alueella keskellä Saimaaseen kuuluvaa Haukivettä (kuva 1). Kansallispuiston maapinta-ala on 38 km² ja vesipinta-ala 55 km² (Suomen retkeilyopas 2007). Kansallispuiston kävijämäärä on kasvanut tasaisesti 2000-luvun alussa; vuonna 2005 kävijämäärä oli jo 28 000 (Heinonen 2007).

Linnansaaren kansallispuistolle on asetettu Suur-Saimaan luonnontilaisen saaristoluonnon säilyttämisen lisäksi muitakin tavoitteita. Niitä ovat entisten saaristoasutuksen ja kaskitalouden luomien kulttuurimaisemien ja kasviyhdyskuntien suojelu ja ylläpito (Linnansaaren kansallispuiston... 1985). Saaristomaisema onkin Linnansaaren kansallispuiston tunnusmerkki (kuva 2). Linnansaaren kansallispuistossa elää muun muassa 60–70 yksilön erittäin uhanalainen saimaannorppakanta (Metsähallitus 2008b). Norppakantojen turvaamiseksi pesärantoja on rauhoitettu talviaikaiselta liikkumiselta ja verkkokalastus on kielletty 15.4–30.6. (Heinonen 2007). Metsästyks on kansallispuiston alueella pääosin kielletty (Linnansaaren kansallispuiston... 1985).

Kuva 1. Linnansaaren kansallispuiston sijainti (Metsähallitus 2003).

Kuva 2. Maisema Linnansaaren Linnavuorelta (Tuija Sievänen 2004).

Taulukko 1. Kansallispuiston sijaintikuntien ja Etelä-Savon maakunnan väkiluku ja toimialarakenne.

	Rantasalmi	Savonlinna	Kangaslampi (nyk. Varkaus)	Etelä-Savo
Väkiluku, as.	4 300	27 200	1600	160 500
Maa- ja metsätalous, %	23	4	15	9
Jalostus, %	19	22	31	23
Palvelut, %	54	70	52	65

Varkaus ja Savonlinna ovat nk. kaupunkimaisia kuntia ja Rantasalmi on maaseutumainen kunta (Selby ym. 2007).
Lähteet: Suomen tilastollinen vuosikirja 2003 ja 2006.

Linnansaaren kansallispuiston sijaintikunnista Rantasalmi ja Savonlinna kuuluvat Etelä-Savon maakuntaan. Entisen Kangaslammen alue, joka on nykyisin osa Varkautta, kuuluu Pohjois-Savon maakuntaan. Rantasalmen kunnassa reilut 20 % saa toimeentulonsa maa- ja metsätaloudesta (taulukko 1). Kunnan laajoista metsäalueista 90 % on yksityisomistuksessa (Rantasalmi – Kuntainfo 2008).

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimus toteutettiin kirjekyselynä. Haastattelulomakkeen suunnittelussa hyödynnettiin aikaisempia matkailun vaikutuksia koskevia tutkimuksia. Lomake on pitkälti samanlainen kuin samaan tutkimushankkeeseen kuuluvassa Seitsemisen kansallispuistotutkimuksessa (Petäjäistö ja Selby 2008). Linnansaaren kansallispuistotutkimusta varten haastattelulomaketta muutettiin kuitenkin hieman. Yhteensä 2614 lomaketta postitettiin toukokuussa 2007. Muistutuskirje palauttamisesta lähetettiin noin kaksi viikkoa ensimmäisen postituskierroksen jälkeen. Vastauksia palautettiin yhteensä 860 kappaletta, ja vastausprosentti oli 33. Yhteensä hylättiin kymmenen vastausta, joten tutkimuksen aineiston muodosti yhteensä 850 vastaajaa.

Haastattelulomake oli jaettu neljään eri osioon (liite). Osio A sisälsi kansallispuiston tarkoitusta ja pääosin taloudellisia hyötyjä ja haittoja koskevia kysymyksiä. Osio B puolestaan sisälsi sosiaalisia vaikutuksia koskevia kysymyksiä. Osio C sisälsi yleisiä suojelualueita, matkailua ja maaseutua koskevia väittämiä. Asennemittaustekniikkana käytettiin viisiportaista Likertin asteikkoa, jonka vastausvaihtoehdot olivat 1 = aivan eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en samaa enkä eri mieltä, 4 = lähes samaa mieltä, 5 = aivan samaa mieltä. Osiossa D kysyttiin vastaajien taustatietoja.

Aineiston keruussa hyödynnettiin Postin tarjoamaa ryhmäjakelupalvelua, jossa kysely lähetettiin jokaiseen kotitalouteen valituissa postitoimipaikoissa. Kyselyä ei siten osoitettu henkilökohtaisesti tutkimuksen perusjoukon (kotitalouksien) jäsenille, eikä kotitalouksia valittu erikseen. Katoa ei tästä syystä voitu varsinaisesti tutkia. Vastauksikatoa oli mahdollista tutkia ainoastaan vertaamalla vastaajien tietoja Etelä-Savon väestötietoihin (taulukko 2).

Taulukko 2. Vastaajien ja Etelä-Savon väestön demografisia ominaisuuksia.

	Keski-ikä, v (n = 827)	65 vuotta täyttäneitä, % (n = 827)	Miehiä, % (n = 828)	Korkea-asteen koulutus, % (n = 769)	Keskiasteen koulutus, % (n = 769)
Vastaajat	56	28	57	15	59
Etelä-Savo	44	21	51	20	38

Lähde: Suomen tilastollinen vuosikirja 2006.

3.2 Vastaajat

Vastaajien taustatiedot poikkesivat osittain koko Etelä-Savon väestön taustatiedoista. Vastaajien keski-ikä ja eläkeläisten osuus oli korkeampi kuin Etelä-Savossa (taulukko 2). Myös sukupuolen suhteen vastaajat poikkesivat Etelä-Savon asukkaista. Miesten osuus vastaajissa oli suurempi kuin miesten osuus Etelä-Savossa. Vastaajissa oli myös selvästi suurempi osuus keskiasteen ja jonkin verran pienempi osuus korkea-asteen tutkinnon suorittaneita kuin Etelä-Savossa.

Eläkeläiset muodostivat suurimman ammattiasemaryhmän. Eläkeläisiä oli yhteensä noin 40 % vastaajista. Palkansaaajia oli myös merkittävä osuus (38 %) vastaajista. Pää- ja sivutoimisia maa- ja metsätalousyrittäjiä oli vastaajista vajaat 11 ja muita yrittäjiä oli noin 6 %. Lisäksi nk. muita, esimerkiksi työttömiä, kotiaitejä, opiskelijoita tms. oli 5 % vastanneista.

Merkittävä osa (44 %) vastaajista oli metsänomistajia. Keskimäärin metsää omistettiin 41 hehtaaria. Pienimmillään metsää omistettiin yksi hehtaari ja enimmillään 900 hehtaaria. Metsänomistajista 70 % omisti metsää kotikunnassaan.

Keskimäärin vastaajat asuivat 17 kilometrin etäisyydellä kansallispuistosta. Vastaajat olivat asuneet paikkakunnalla jo hyvin kauan, keskimäärin 36 vuotta. Asuinaika vaihteli juuri muuttaneista koko ikänsä paikkakunnalla asuneisiin. Hyvin vahvasti paikkakuntalaiseksi itsensä tunsivat 69 % vastaajista. Melko vahvasti itsensä paikkakuntalaiseksi tunsivat neljännes vastaajista. Vain 6 % vastaajista ei tuntenut olevansa juurikaan paikkakuntalaisia. Itsensä paikkakuntalaiseksi tunteminen ja asuinaika paikkakunnalla olivat riippuvaisia toisistaan.

3.3 Menetelmät

Tutkimuksen tilastollisiksi menetelmiksi valittiin ristiintaulukointi, yksisuuntainen varianssianalyysi sekä faktori- ja ryhmittelyanalyysi. Kaikki analyysit suoritettiin SPSS 14.0 for Windows tilasto-ohjelmistolla lukuun ottamatta yksisuuntaista varianssianalyysiä, joka suoritettiin SPSS 15.0 for Windows tilasto-ohjelmistolla.

Sekä ristiintaulukoinnin että yksisuuntaisen varianssianalyysin avulla tutkittiin, riippuiko vastaajan asennoituminen suojelualueita ja matkailua kohtaan joistakin vastaajan taustatekijöistä tai kansallispuistoon liittyvistä kokemuksista. Yksisuuntaisessa varianssianalyysissä tarkastellaan selitettävien muuttujien, eli tässä tapauksessa asenneryhmien, ryhmäkeskiarvoja. Selitettäviä muuttujia on vain yksi kerrallaan. Selittävinä muuttujina käytettiin muun muassa vastaajien ikää ja sukupuolta.

Tilastollisina testeinä käytettiin χ^2 -testiä, F-testiä ja pareittaisen vertailun tilastollisena testinä käytettiin t-testiin perustuvaa Tamhane's T2-testiä. Tilastollisen merkitsevyyden rajana pidettiin P-arvoa 0,05.

Faktorianalyysillä analysoitiin haastattelulomakkeen (liite) osion C, Likertin asteikolla mitattujen, väittämien vastauksia muodostamalla niistä asenneulottuvuuksia eli faktoreita. Analyysin tuloksena jokainen vastaaja sai kunkin asenneulottuvuuden faktoripistemäärän. Faktorianalyysin tuloksena saatujen faktoripistemäärien avulla vastaajat luokiteltiin ryhmittelyanalyysissä heidän asenteidensa mukaisesti ryhmiin. Ryhmien välinen varianssi pyritään maksimoimaan ja ryhmien sisäinen varianssi minimoimaan. Tässä tutkimuksessa ryhmittelyanalyysin (*cluster analysis*) tarkoituksena oli vähentää tarkasteltavien muuttujien määrää. Ryhmittelymenetelmänä käytettiin k-means klusterointia. Ryhmittelyanalyysin tuloksena saatiin matriisi, jossa jokainen faktori oli latautunut jokaisen ryhmän suhteen. Tuloksen tulkinnan selkeys kertoo, kuinka onnistunut ryhmittelyanalyysi on (Afifi ja Clark 1996).

4 Tulokset

4.1 Linnansaaren kansallispuiston hyödyt ja haitat

Asukkailta kysyttiin mielipiteitä kansallispuiston tärkeimmästä tarkoituksesta ja kansallispuiston vaikutuksesta seudun kehittymiseen. Lisäksi tiedusteltiin asukkaiden näkemystä kansallispuiston vaikutuksesta eri alojen yritysten toimintamahdollisuuksiin ja vaikutuksesta eri aloilla seuraavan viiden vuoden aikana. Asukkailta tiedusteltiin myös asukkaiden itsensä kansallispuistosta kokeimia hyötyjä ja haittoja.

4.1.1 Kansallispuiston tarkoitus

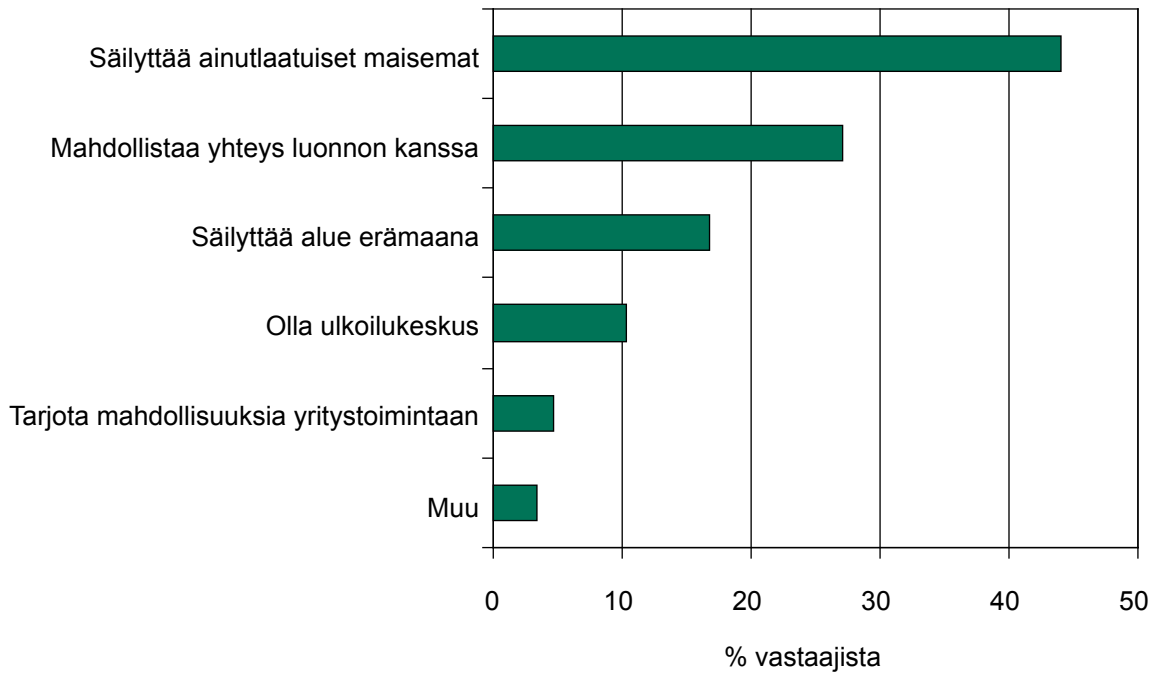
Kansallispuiston tärkein tarkoitus asukkaiden mielestä oli säilyttää alueen ainutlaatuiset maisemat (kuva 3). Toiseksi tärkein tarkoitus oli olla "henkinen" paikka, joka mahdollistaa yhteyden luonnon kanssa. Vastanneista asukkaista 5 % näki, että kansallispuiston tärkein tarkoitus oli tarjota mahdollisuuksia yritystoimintaan. Kansallispuiston tärkeimmäksi tarkoitukseksi oli 3 % maininnut muun tarkoituksen.

Naiset ja miehet näkivät kansallispuiston tarkoituksen eri tavoin. Naisista esimerkiksi yli puolet (53 %) piti tärkeimpänä tarkoituksena maisemien säilyttämistä, kun miehistä vastaava osuus oli 37 % ($\chi^2 = 21,321$, $P = 0,000$). Miehistä viidennes piti kansallispuiston tärkeimpänä tarkoituksena alueen erämaana säilyttämistä, naisista vain 13 % ($\chi^2 = 4,810$, $P = 0,028$). Erot sukupuolten välillä olivat tilastollisesti merkitseviä.

4.1.2 Kansallispuiston tuottamat hyödyt

Yleiset hyödyt

Kansallispuiston vaikutusta seudun kehittymiseen piti myönteisenä 73 % ja kielteisenä vain 4 % vastaajista. Kansallispuiston uskottiin vahvistaneen paikkakunnan identiteettiä ja perinteitä. Osa näki myönteisen vaikutuksen johtuvan alueelle syntyneistä palveluista ja yrityksistä. Toisaalta kansallispuiston katsottiin (85 % vastanneista asukkaista) lisänneen alueen tunnettua valtakunnan tasolla.

Kuva 3. Vastaajien näkemys kansallispuiston tärkeimmästä tarkoituksesta. Osa vastaajista on maininnut useammankin kuin yhden tarkoituksen (n = 844).

Ammattiaseman mukaan tarkasteltuna (taulukko 3) havaitaan, että ennen kaikkea palkansaajat, yrittäjät ja ”muut” (työttömät, opiskelijat yms.) pitivät kansallispuiston vaikutusta seudun kehittymiseen myönteisenä. Maa- ja metsätalousyrittäjät ja erityisesti sivutoimiset maa- ja metsätalousyrittäjät eivät nähneet kansallispuiston vaikutusta yhtä myönteisenä.

Vastaajan sukupuoli vaikutti mielipiteeseen kansallispuiston vaikutuksista seudun kehittymiseen. Naisista 78 % piti kansallispuiston vaikutusta myönteisenä, kun taas miehistä vaikutusta myönteisenä piti 70 %. Naisten ja miesten väliset mielipide-erot kansallispuiston vaikutuksesta seudun kehittymiseen olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($\chi^2 = 20,974$, $P = 0,000$).

Asukkailta tiedusteltiin näkemystä kansallispuiston vaikutuksesta yritysten toimintamahdollisuuksiin. Erityisesti matkailuyritysten ja luontoon perustuvien yritysten toimintamahdollisuuksiin.

Taulukko 3. Ammattiaseman mukainen mielipide kansallispuiston vaikutuksesta seudun kehittymiseen.

Ammattiasema	Myönteinen	Ei vaikutusta	Kielteinen	Ei osaa sanoa	Yhteensä	N
% vastanneista						
Maa- ja metsätalousyrittäjä	64	21	8	7	100	73
Sivutoiminen maa- ja metsätalousyrittäjä	37	42	16	5	100	19
Yrittäjä	78	12	6	0	100	54
Palkansaaja	80	12	3	6	100	323
Eläkeläinen	70	15	3	12	100	328
Muu	73	12	0	15	100	41
Kaikki	73	15	4	8	100	
N	602	122	31	66		838

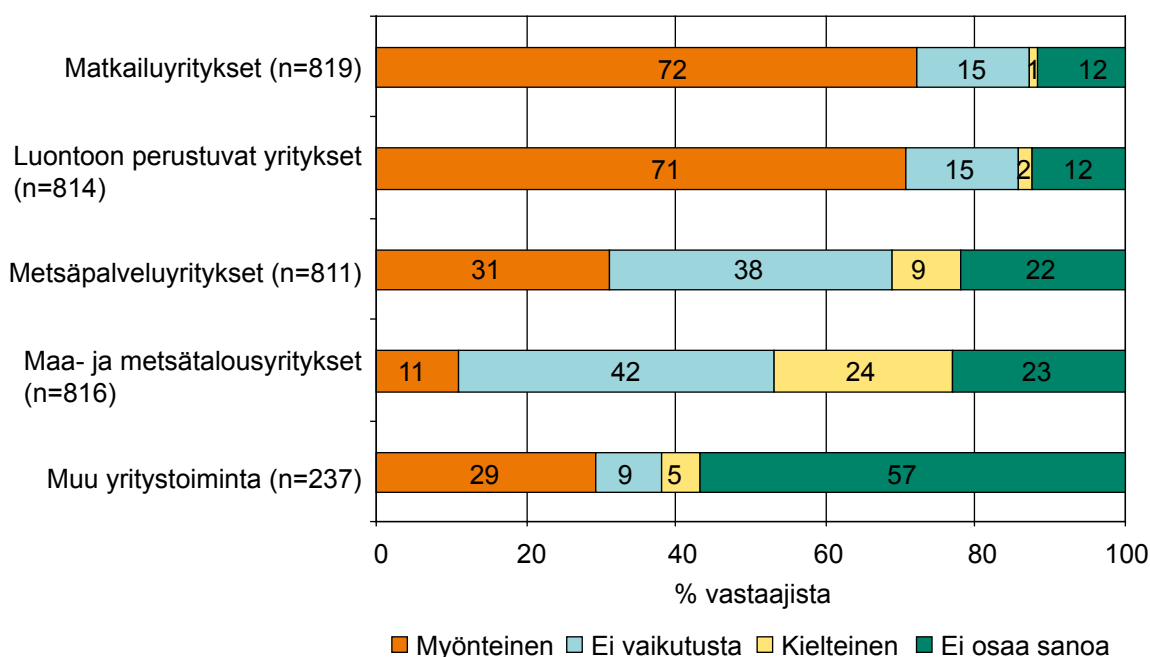

sien uskottiin parantuneen (kuva 4). Melkein kaksi kolmesta vastaajasta uskoi kehityksen olleen myönteistä.

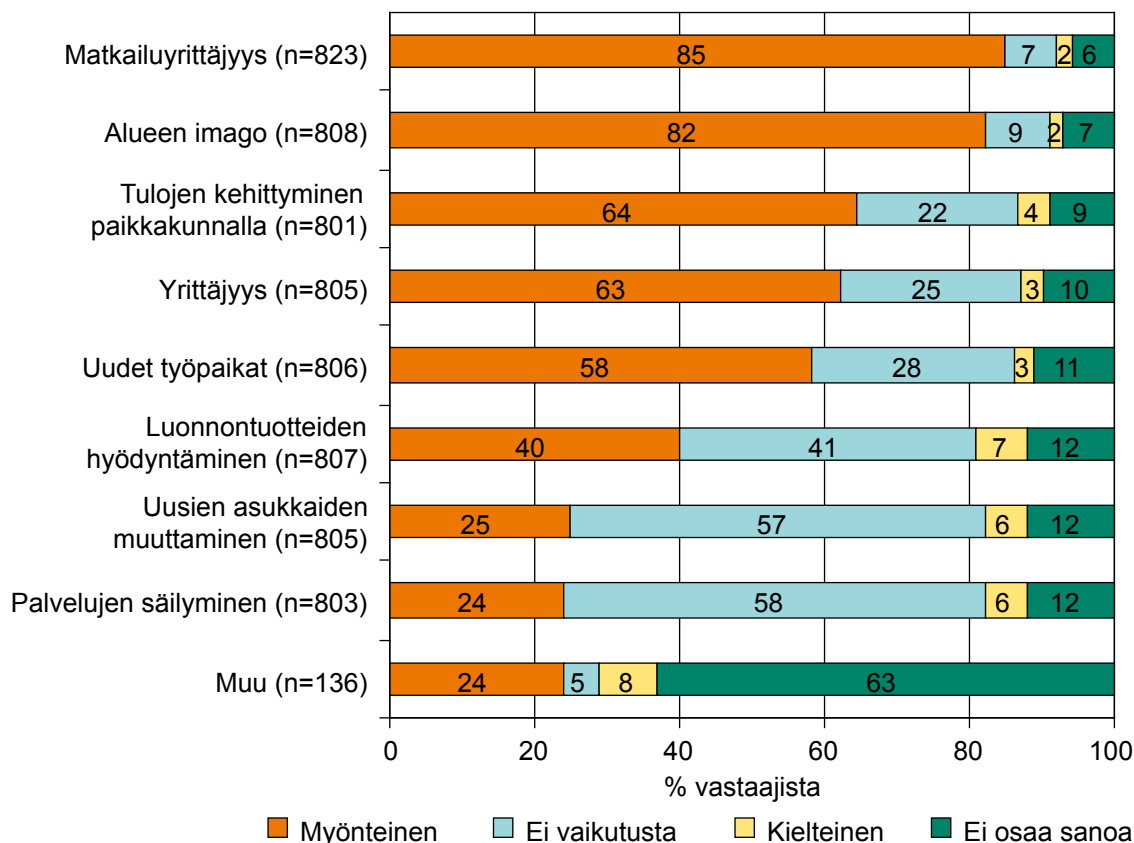
Kansallispuiston vaikutuksen ei sen sijaan uskottu olleen yhtä myönteistä maa- ja metsätalousyrityksien toiminnalle. Vain noin joka kymmenes vastaaja uskoi vaikutuksen olleen myönteinen. Vastaajista 42 % arvioi, että maa- ja metsätalousyritysten toimintamahdollisuudet olivat pysyneet ennallaan, ja lähes neljännes katsoi toimintamahdollisuuksien heikentyneet kansallispuiston vuoksi. Viimeksi mainituista 80 % oli miehiä. Sukupuolten väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($\chi^2 = 64,168$, $P = 0,000$). Maa- ja metsätalousyrittäjistä 43 % koki itse, että heidän yritystensä toimintamahdollisuudet olivat heikentyneet, mutta vain neljä vastaajaa näki niiden parantuneen.

Lisäksi 29 % vastanneista asukkaista näki, että muun yritystoiminnan toimintamahdollisuudet olivat parantuneet. Useimmiten pidettiin vesiliikennepalveluja tarjoavien yritysten toimintamahdollisuuksia parantuneina. Myös kauppojen ja luontomatkailupalveluyritysten toimintamahdollisuuksien katsottiin parantuneen. Kalastusmahdollisuuksien koettiin osaksi heikentyneen: 15:sta kalastuksen maininneesta vastaajasta kahdeksan oli sitä mieltä, että kalastusmahdollisuudet olivat heikentyneet.

Vastaajat uskoivat, että myös tulevaisuudessa kansallispuiston vaikutus eri aloilla tulee olemaan joko myönteinen tai neutraali (kuva 5). Valtaosa vastaajista näki, että kansallispuisto on hyödyksi matkailuyrittäjyydelle ja alueen imagolle. Vastaajista yli puolet näki myös, että kansallispuistosta on lähitulevaisuudessa hyötyä tulojen kehittymiselle paikkakunnalla, yrittäjyydelle ja uusien työpaikkojen syntymiselle. Yli puolet vastaajista arvioi kuitenkin, ettei kansallispuisto kykene vaikuttamaan alueen asukasmäärään tai palvelujen säilymiseen lähialueella. Kansallispuiston katsottiin myös edistävän luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä luonnon tuntemusta, mutta haittaavan kalastusta ja metsästystä myös tulevaisuudessa.

Kuva 4. Vastaajien näkemys kansallispuiston vaikutuksesta lähialueen yritystoimintamahdollisuuksiin.

Kuva 5. Vastaajien näkemys kansallispuiston vaikutuksesta eri aloilla seuraavan viiden vuoden aikana.

Omakohtaiset sosiaaliset ja taloudelliset hyödyt

Linnansaaren kansallispuiston ja sinne suuntautuvan matkailun sosiaalisina hyötyinä voidaan pitää ulkoilumahdollisuuksia kansallispuistossa ja kontakteja kansallispuiston matkailijoiden kanssa. Kontakteja voidaan pitää nimenomaan myönteisinä vaikutuksina, sillä kielteisten kontaktien oletetaan häviävän luonnostaan melko nopeasti.

Lähialueen asukkaat eivät olleet käyneet kovin usein kansallispuistossa: keskimäärin vain yhden kerran viimeisen vuoden aikana. Yli puolet (58 %) vastaajista ei ollut käynyt kansallispuistossa kertaakaan viimeisen vuoden aikana. Alle 10 kertaa kansallispuistossa oli käynyt runsas kolmannes ja 10 kertaa tai useammin 6 % vastaajista.

Kansallispuiston matkailijoiden kanssa päivittäin tekemisissä oli työtehtävien myötä ollut noin 2 % vastanneista. Satunnaisesti, työn kautta tekemisissä oli 17 % vastaajista. Yrittäjät olivat kuitenkin olleet huomattavasti useammin tekemisissä matkailijoiden kanssa. Heistä 37 % oli ainakin satunnaisesti tekemisissä matkailijoiden kanssa. Muutoin kuin työn kautta oli kansallispuiston matkailijoiden (ystävät ja tuttavat) kanssa tekemisissä noin 61 % vastanneista asukkaista.

Linnansaaren lähialueiden asukkailta kysyttiin myös, saivatko he kansallispuistoon liittyviä tuloja ja hyötyivätkö he kansallispuistosta taloudellisesti. Lisäksi kysyttiin, tunsivatko he muita kansallispuistosta taloudellisesti hyötyviä asukkaita. Tässä yhteydessä taloudellisena hyötynä pidetään myös vastaajan tai muun asukkaan aikomusta perustaa kansallispuiston matkailijoita palveleva yritys.

Vastanneista 2 % ilmoitti, että heidän ruokakuntansa saa varsinaisesti kansallispuistoon liittyviä tuloja. Heistä melkein puolet (44 %) oli yrittäjiä. Keskimäärin tulo oli noin 18 % kokonaistuloista. Kaksi kolmesta ilmoitti tulojen osuudeksi kuitenkin enintään 10 %.

Lisäksi noin 6 % kaikista vastaajista raportoi, että oli saanut muuta taloudellista hyötyä kansallispuistosta. Yrittäjistä näin ilmoitti joka neljäs. Useimmiten taloudellista hyötyä saanut työskenteli tai oli työskennellyt yrityksessä, joka hyötyi kansallispuiston matkailijoista (kuva 6). Itse tai perheen omistamien yritysten yleisimpiä palveluja olivat majoituspalvelut. Yhtäkään vastaajien omista yrityksistä ei ollut kuitenkaan perustettu palvelemaan kansallispuistoa tai sen matkailijoita.

Suhteellisen moni (n. 44 %) vastaaja tunsi kotitaloutensa ulkopuolelta henkilön tai henkilöitä, jotka hyötyivät taloudellisesti kansallispuistosta. Noin neljännes tunsi kansallispuiston matkailijoista hyötyvän yrittäjän ja uskoi, että yritys oli perustettu nimenomaan palvelemaan kansallispuistoa tai sen matkailijoita.

Linnansaaren kansallispuiston lähialueen asukkaista 2 % (14 hlöä) harkitsi itse vakavasti matkailuyrityksen perustamista, ja kaksi henkilöä oli juuri perustamassa matkailuyritystä. Suunnitellut yritykset olivat muun muassa majoitus-, vesiliikenne- ja kalastuspalveluyrityksiä. Suurin osa uuden yrityksen perustamista suunnittelevista oli miehiä.

4.1.3 Fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset haitat

Kansallispuiston ja sen matkailun mukanaan tuomat haitat voivat olla sekä fyysisiä, sosiaalisia että taloudellisia. Fyysisiä häirttekijöitä ovat muun muassa ympäristön roskaantuminen ja erilaisten vaaratekijöiden lisääntyminen. Sosiaalisia haittoja voivat olla esimerkiksi kansallispuiston aiheuttamat ristiriidat lähialueella.

Yli neljännes (27 %) vastanneista uskoi kansallispuiston matkailijoiden lisännen ympäristön roskaantumista. Noin 15 % vastanneista ilmoitti melun ja muiden häiriötekijöiden lisääntyneen.

Kuva 6. Kansallispuistosta taloudellisesti hyötynneet vastaajat. Osa vastaajista on maininnut useamman kuin yhden tavan taloudelliselle hyödyille (n = 65).

Osa vastanneista (noin joka kymmenes) uskoi myös erilaisten vaaratekijöiden (esimerkiksi liikennevaarojen) lisääntyneen kansallispuistovierailujen myötä. Vajaa neljännes arvioi lisäksi jonkin muun haittatekijän lisääntyneen. Muina haittatekijöinä mainittiin esimerkiksi yleinen rauhatomuus ja häiritsevä veneliikennöinti.

Vastaajilta kysyttiin myös, oliko kansallispuisto heidän mielestään aiheuttanut ristiriitoja lähialueella. Noin 27 % vastaajista ilmoitti, että heidän mielestään ristiriitoja oli ollut (taulukko 4). Vastaajien antamista kommentteista nähdään myös, että osa vastaajista ei ole omasta mielestään päässyt osallistumaan riittävästi kansallispuiston suunnitteluun. Asukkaat kokevat, ettei heillä ole ollut päätäntävaltaa omista asioistaan ja että heidät on pakotettu esimerkiksi luovuttamaan maataan ja estetty rakentamasta mökkejä.

Ristiriitoja havainneista 29 % oli sitä mieltä, ettei niitä ollut kyetty ratkaisemaan osapuolia tyydyttävällä tavalla, ja 22 % oli sitä mieltä, että ristiriidat oli ratkaistu tyydyttävästi. Metsänomistajuus ja sukupuoli vaikuttivat mielipiteeseen. Metsänomistajista kolmannes katsoi, että kansallispuisto oli aiheuttanut ristiriitoja alueella. Muista asukkaista vastaava osuus oli vain 23 % ($\chi^2 = 14,909$, $P = 0,001$). Miehistä 35 % ja naisista 18 % oli sitä mieltä, että kansallispuisto oli aiheuttanut ristiriitoja lähialueella ($\chi^2 = 30,582$, $P = 0,000$).

Kyselyyn vastanneista 8 % koki kärsineensä kansallispuistosta taloudellista haittaa (taulukko 5). Metsänomistajista 12 %, mutta muista asukkaista vain 5 % ja miehistä 11 %, mutta naisista vain 3 % oli kärsinyt kansallispuistosta taloudellisesti. Erot metsänomistajuuden ($\chi^2 = 15,095$, $P = 0,000$) ja sukupuolen ($\chi^2 = 16,747$, $P = 0,000$) suhteen olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Taulukko 4. Vastaajien mielipiteitä kansallispuiston aiheuttamista ristiriidoista lähialueella.

Vastaajat saivat kertoa omin sanoin, millaisia ristiriitoja kansallispuisto oli heidän mielestään aiheuttanut lähialueella. Vastausten perusteella maiden lunastukset olivat aiheuttaneet eniten ristiriitoja. Toiseksi eniten ristiriitoja olivat aiheuttaneet kalastus-, metsästys-, liikkumis- ja rakentamisrajoitukset. Lisäksi ristiriitoja olivat synnyttäneet matkailun aiheuttamat haittatekijät, maa- ja metsätalouden vaikeutuminen tai kateus. Yleisimpiä ristiriitojen aiheuttajia kuvailtiin seuraavasti:

Maiden lunastukset (90 mainintaa)

"Laajennuksen lunastuksessa aikanaan tapahtunut ainakin yksi todella paha arviointivirhe lunastetun alueen arvon määrittämisessä – ehkä muitakin?"
"Maanomistajat ovat katkeroituneet maan luovuttamisesta alihintaan. Metsähallitus määrää hinnan."
"Salainen suunnittelu, pakkolunastukset ym. (suojelun on perustuttava vapaaehtoisuuteen)."

Kalastus, metsästys, liikkuminen, rakentaminen (80 mainintaa)

"Metsästys kielletty ko. alueella. Parantaa petokantoja vähentää metsäkanalintuja ja muita riistakantoja."
"Moottorikäyttöisten liikennevälineiden käyttö kesäisin ja talvella."
"Rakennuslupa-asioissa rantarakentamisen osalta."

Mökkeily (17 mainintaa)

" – vanhojen mökkiläisten rajoitus- ja rakentamiskielto."
"Alue, johon olisi tullut paljon kesämökkejä, on viety valtiolle!"

Suojelu (15 mainintaa)

"Luonnonsuojelu, viherpiipertäjät, uhka ei mahdollisuus."
"Norpan tutkijat vastaan tyhmät ihmiset eli paikalliset."

Muu (12 mainintaa)

"Aluesuunnittelua ei ole, kylä vastaan isot sijoittajat."
"Alkuperäisväestön oikeuksia on tallattu, ei nähdä että alkuperäisväestö kuuluu osana aluetta. 'Häädetty pois', erämaakokemukset tilalle."

Taulukko 5. Kansallispuiston aiheuttamia taloudellisia menetyksiä.

Asukkailta kysyttiin, miten he olivat kärsineet taloudellisesti kansallispuiston vuoksi. Taloudelliset haitat olivat usein niitä, joista ristiriidatkin olivat syntyneet. Merkittävin taloudellinen haitta liittyi maan menettämiseen kansallispuiston laajentumisen yhteydessä. Toiseksi eniten taloudellista haittaa olivat aiheuttaneet kalastuksen, metsästyksen ja rakentamisen rajoittaminen. Taloudellisia haittoja kuvailtiin seuraavasti:

Maan menettäminen valtiolle (23 hlöä)

”Joutunut luopumaan kohtalaisen suurista maa-alueista vähäpätöisellä hinnalla.”

”Maita ja saaria pakkolunastettu. Vastikkeeksi metsää ja rahaa, mutta saaret menivät.”

”Menetimme lähes 100 ha metsämaata. . .”

Kalastuksen, metsästyksen ja maan käytön rajoittaminen (20 hlöä)

”Rakentaminen kielletty, metsän hakkuurajoitukset, kalastusta rajoitettu.”

Työn väheneminen tai loppuminen (6 hlöä)

”Työpaikat väheni, metsätyöt loppui.”

Vuokramaiden käytön hankaloituminen (4 hlöä)

”Joudumme maksamaan kovaa vuokraa isoisan rakentaman ja nyt vahingossa Linnansaaren alueella valtion omistukseen joutuneen kalamökin käytöstä muutaman kerran kesässä.”

”1946-vuodelta olevan asuin-/loma-asunnon vuokrasopimus uhattu lakkauttaa. . .”

Muut (5 hlöä)

”Majoitus- ja ravitsemispalvelujen tuleminen Oraviin talomme naapuriin: tontin arvon aleneminen.”

”Olin aikoinaan mhy:n palveluksessa ja oli kauhistus, kun saaria ja metsää ruvettiin ”sosialisoimaan” valtiolle, se oli shokki. . .”

Kansallispuiston vuoksi taloudellisesti kärsineistä vastaajista lähes kolmannes (30 %) piti kansallispuiston vaikutusta kielteisenä. Toisaalta vastaajista, jotka eivät olleet kärsineet taloudellisesti, vain 2 % piti kansallispuiston vaikutusta kielteisenä. Huolimatta taloudellisista haitoista 41 % vastaajista piti kansallispuiston vaikutusta seudun kehittymiseen kuitenkin myönteisenä. Kansallispuistosta taloudellisesti hyötynneistä lähes kaikki (96 %) pitivät kansallispuiston vaikutusta myönteisenä. Vastaajista, jotka eivät olleet hyötynneet taloudellisesti, 71 % piti vaikutusta myönteisenä.

4.2 Kunnan ja Metsähallituksen toiminta kansallispuistoon liittyvissä asioissa

Paikallisväestön osallistaminen suojelualueisiin liittyvään päätöksentekoon osoittautui hyvin tärkeäksi asiaksi: Lähes kaikki (91 %) vastaajat olivat sitä mieltä, että suojelualueiden suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa. Lisäksi 72 % vastaajista näki, että suojelualueita voi laajentaa vain, jos laajentamisesta ei aiheudu haittaa paikallisväestölle. Osa (28 %) vastaajista koki, ettei heillä ole ollut tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua paikkakuntansa kehittämiseen.

Asukkaat kokivat, etteivät alueen kunnat olleet tarpeeksi aktiivisesti edistäneet matkailua kansallispuistossa. Vastaajista 71 % oli sitä mieltä, että kunnan pitäisi aktiivisemmin mainostaa kansallispuistoa matkailukohteena, ja 60 % toivoi, että kunta edistäisi enemmän maanomistajien ja matkailuyrittäjien välistä yhteistyötä. Kun kysyttiin, millä muilla tavoin kunnan pitäisi olla aktiivisempi matkailua kansallispuistossa edistävässä toimissa, 15 vastaajaa oli sitä mieltä, että kunnan pitäisi tiedottaa enemmän kansallispuistosta ja sen kulkuyhteyksistä.

Asukkailta kysyttiin myös, mitä he ajattelivat oman kuntansa ja Metsähallituksen yhteistyöstä paikallisten asukkaiden kanssa kansallispuistoon liittyvissä asioissa. Kunnan viranomaisten yhteistyötä hyvänä piti 44 % ja Metsähallituksen 45 %. Huonona kunnan viranomaisten yhteistyötä piti 15 %, ja vastaavasti 18 % piti huonona Metsähallituksen yhteistyötä asukkaiden kanssa.

4.3 Vastaajien asennoituminen Linnansaaren kansallispuistoa kohtaan

4.3.1 Vastaajien asenneryhmittely

Jotta voitaisiin saada kuva asukkaiden mielipiteistä ja asenteista Linnansaaren kansallispuistoa, maaseutua ja luonnonsuojelua kohtaan, esitettiin asukkaille 20 aihepiiriin liittyvää väittämää. Vastaajat valitsivat mielipiteensä väittämiin viisiportaisen Likertin asteikon avulla. Mielipiteet yhdistettiin asenneulottuvuuksiksi faktorianalyysin avulla.

Neljän faktorin (F1–F4) ratkaisuun (taulukko 6) päädyttiin faktoreiden ominaisarvojen ja tulkinnan selkeyden perusteella. Valitut faktorit selittivät yhteensä noin 42 % muuttujien kokonaisvarianssista.

Faktoreiden sisältö tulkittiin seuraavasti:

F1 Uhka luonnolle ja maaseudulle. Faktori sisälsi voimakkaat positiiviset lataukset väittämille, joiden mukaan luontomatkailu on uhka luonnolle, kansallispuiston palvelut tuhoavat erämaakokemuksen ja matkailu kansallispuistossa lisää luonnon roskaantumista ja saastumista. Merkittävät positiiviset lataukset olivat myös muun muassa väittämillä, jotka koskivat matkailun kielteisiä vaikutuksia maaseudun perinteisiä arvoja ja elinolosuhteita kohtaan. Vastaajat kokivat, ettei heillä ole tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakuntansa kehittämiseen. Faktori ei sisältänyt ainuttakaan positiivista latausta väittämälle, joka olisi ollut matkailu- tai suojelumyönteinen.

F2 Ongelmat ja konfliktit. Väite, jonka mukaan metsiä ja erilaisia luontotyyppialueita pitäisi suojella enemmän, sai negatiivisen ja itseisarvoltaan suurimman latauksen. Voimakkaan positiivisen latauksen saivat väitteet, joiden mukaan suojelualueet hankaloittavat perinteisten elinkeinojen ja metsätalouden harjoittamista. Negatiivisen latauksen sai väite, jonka mukaan maanomistajan tulisi luovuttaa luontokohteita suojelu- ja matkailukäyttöön korvausta vastaan. Väite, jonka mukaan luonnonsuojelua voi laajentaa vain siinä tapauksessa, ettei siitä aiheudu haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille, sai positiivisen latauksen. Voidaan siis todeta, että vaikka vastaajat asennoituivat suojeluun lähtökohtaisesti hyvin kielteisesti, he hyväksyisivät suojelualueiden laajentamisen, jos siitä ei aiheutuisi heille haittaa.

F3 Elinvoimaisuutta osallistamalla. Väite, jonka mukaan maaseutu on houkutteleva matkailukohde, sai hyvin voimakkaan positiivisen latauksen. Matkailu nähtiin mahdollisuutena maaseudun elinvoimaisuudelle ja yritystoiminnan lisäämiselle. Asennoituminen oli hyvin myönteistä, kunhan suojelualueiden suunnittelu toteutetaan tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa. Faktori 3 oli myönteisempi matkailua ja suojelualueita kohtaan kuin faktorit 1 ja 2.

F4 Uudet mahdollisuudet. Voimakkaat positiiviset lataukset olivat väitteillä, joiden mukaan matkailu kannustaa suojelemaan luonto- ja kulttuurikohteita, ja suojelualueet tuovat hyötyä uudelle yritystoiminnalle lähialueella. Maanomistajienkin tulisi edistää matkailua ja luovuttaa maata suo-

Taulukko 6. Faktorilatausmatriisi* vastaajien mielipiteistä suojelualueista, matkailusta ja maaseudusta (n= 826).

Faktori/ Väittäjä	F1 Uhka luonnolle ja maaseudulle	F2 Ongel- mat ja konfliktit	F3 Elinvoi- maisuu- ta osallistamalla	F4 Uudet mahdolli- suudet	Kommu- naliteetti
C1 Puisto tuhoaa erämaa- kokemuksen	0,67				0,39
C18 Luontomatkailu uhka luonnolle	0,66				0,27
C8 Matkailu lisää saastumista	0,65				0,27
C6 Matkailu heikentää asumis- viihtyisyyttä	0,63	0,31			0,36
C16 Turistit vaikuttavat perinteisiin arvoihin	0,58				0,44
C7 Jokamiehen oikeus riistää asukkailta oikeuden omiin maihin	0,48	0,34			0,49
C9 Ei verorahoja maaseudun elvyttämiseen	0,38				0,34
C2 Asukkailla ei mahdollisuuksia osallistua	0,38				0,42
C19 Enemmän metsiä suojeluun		-0,63			0,21
C5 Suojelualueet vaikeuttavat elinkeinon harjoittamista	0,32	0,60			0,25
C17 Suojelualueet haittaavat metsätaloutta	0,38	0,59			0,37
C4 Maanomistajien luovutettava kohteita suojelulle korvauksesta		-0,47		0,44	0,33
C10 Luonnonsuojelun laajentumisen ehto: ei haittaa asukkaille ja yrittäjille		0,45			0,42
C20 Suojelualueet tuovat konflikteja		0,43			0,43
C14 Maaseutu houkutteleva matkailukohde			0,87		0,31
C15 Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta			0,54		0,36
C12 Suojelualueiden suunnitteluun myös asukkaat			0,52		0,49
C11 Matkailu kannustaa suojelemaan			0,30	0,53	0,48
C13 Suojelualueet hyödyttävät yrittäjätoimintaa			0,35	0,51	0,36
C3 Matkailu tuo lisäänsioita maaseudulle	-0,32			0,33	0,26
Ominaisarvo	5,78	2,30	1,57	0,96	
Selitysaste, %	15,9	11,4	8,7	5,8	
Kumulatiivinen selitysaste, %	15,9	27,3	36,1	41,8	

* Varimax-rotointi ja Kaiser-normalisointi. KMO-indeksin arvo on 0,889. χ^2 -testin testisuureen arvo on 352,262 ja P < 0,001. Itseisarvoltaan alle 0,3:n suuruisia faktorilatauksia ei ole selvyyden vuoksi esitetty. Negatiiviset faktorilataukset tarkoittavat, että kyseisessä faktorissa kyseinen väittäjä pätee vastakkaisena.

jelu- ja matkailukäyttöön korvausta vastaan. Faktori sisälsi ainoastaan positiivisesti latautuneita matkailu- ja suojelumyönteisiä väittämiä.

Faktorianalyysin jälkeen suoritettiin ryhmittelyanalyysi, jossa faktoripistemäärien avulla muodostettiin uudet keskenään korreloimattomat muuttujat eli asenneryhmät (taulukko 7). Ryhmittelyanalyysin jälkeen jokainen vastaaja kuului vain yhteen asenneryhmään, ja jatkoanalyysissä tarkasteltavien muuttujien määrä vähennettiin neljään. Neljän asenneryhmän ratkaisuun päädyttiin tulkinnan selkeyden ansiosta.

Asenneryhmien sisältö tulkittiin seuraavasti:

R1 Maaseutu ja asukkaat kärsivät. Tässä ryhmässä asennoituminen matkailuun suojelualueilla oli vahvasti kielteinen, koska matkailu nähtiin uhkana luonnolle ja maaseudun perinteiselle elämälle. Tämä havaitaan faktorin 1 positiivisesta latauksesta. Asennoituminen itse suojelualueisiin oli myös kielteinen, mikä nähdään faktorin 2 positiivisesta latauksesta. Faktorin 3 hyvin voimakkaasta negatiivisesta latauksesta voidaan päätellä, että ryhmään kuuluvat vastaajat asennoituivat myös hyvin kielteisesti väittämiin, joiden mukaan maaseutu on houkutteleva matkailukohde, ja vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta maaseudulle. Edes asukkaiden osallistaminen ei muuta tilannetta. Vaikka tähän ryhmään kuuluvat vastaajat asennoituivatkin kaikkein kielteisimmin matkailua ja suojelualueita kohtaan, he olisivat hyväksyneet suojelualueiden laajentamisen, jos siitä ei olisi aiheutunut haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille. Ryhmä 1 oli pienin ryhmä, sillä siihen kuului vain 9 % (73 hlöä) vastaajista.

R2 Uhka luonnolle ja maaseudulle ilman osallistamista. Faktorin 1 voimakkaasta positiivisesta latauksesta nähdään, että tähän ryhmään kuuluvien mielestä matkailu suojelualueilla on uhka sekä luonnolle että maaseudun perinteiselle elämälle. Vastaajat eivät tunteneet, että heillä olisi ollut tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua paikkakuntansa kehittämiseen. Toisaalta matkailu suojelualueilla voi olla myös mahdollisuus, jos suojelualueiden suunnittelussa osallistettaisiin paikallisväestöä. Tämä havaitaan faktorin 3 positiivisesta latauksesta. Vajaa neljännes (23 %) vastaajista kuului ryhmään 2.

Taulukko 7. K-means ryhmittelymenetelmällä saatu ryhmittelyratkaisu vastaajien asenteista suojelualueita, matkailua ja maaseutua kohtaan.

Asenneryhmä / Faktori	R1*	R2*	R3*	R4*	F-arvo, P-arvo
F1 Uhka luonnolle ja maaseudulle	0,35	1,10	-0,29	-0,48	304,47 0,000
F2 Ongelmat ja konfliktit	0,21	0,03	1,01	-0,54	288,00 0,000
F3 Elinvoimaisuutta osallistamalla	-2,01	0,23	0,23	0,16	257,10 0,000
F4 Uudet mahdollisuudet	-0,14	-0,08	-0,31	0,21	24,98 0,000
N	73	191	183	379	yht. 826
% vastanneista	9	23	22	46	

* Selitykset: ks. sivut 24–25.

R3 Ongelmia ja konflikteja ilman osallistamista. Faktorin 2 merkittävä positiivinen lataus osoittaa, että tähän ryhmään kuuluvat vastaajat asennoituivat suojelualueita kohtaan kielteisesti, niiden hankaloittaessa perinteisten elinkeinojen ja metsätalouden harjoittamista. Toisaalta tämän ryhmän edustajat näkevät myönteisemmätkin mahdollisuudet, jos tietyt ehdot täyttyvät. Ehtoina nähdään se, että maaseudun asukkaat ja yrittäjät eivät kärsi suojelualueiden laajentamisesta ja se, että paikallisväestöä osallistetaan suojelualueiden suunnitteluun. Nämä kaksi ehtoa voidaan nähdä yhdeksi samaksi ehdoksi: paikallisväestöä olisi osallistettava suojelualueiden suunnittelussa. Vastaajista 22 % kuului ryhmään 3.

R4 Mahdollisuuksia näkevät. Vastaajat asennoituivat matkailua ja suojelualueita kohtaan hyvin myönteisesti, mikä havaitaan faktoreiden 3 ja 4 positiivisista latauksista. Paikallisväestöä osallistava suunnittelu on tärkeää, jotta matkailu suojelualueilla nähtiin mahdollisuutena maaseudun elinvoimaisuuden lisäämiseksi. Ryhmä 4 oli suurin ryhmä, sillä siihen kuului 46 % vastaajista.

Yhteenvetona asenneryhmistä voidaan todeta, että yhteensä 54 % (R1, R2 ja R3) vastaajista asennoitui osin kielteisesti suojelualueita ja niihin suuntautuvaa matkailua kohtaan, kun taas hieman alle puolet (46 %) vastaajista asennoitui hyvin myönteisesti. Sekä kielteisesti että myönteisesti asennoituvat vastaajat pitivät paikallisväestöä osallistavaa suunnittelua tärkeänä.

4.3.2 Asenneryhmien ominaisuuksia

Vastaajien taustatekijöiden on todettu aikaisempien tutkimusten perusteella vaikuttavan asukkaiden mielipiteisiin ja asenteisiin. Seuraavassa tarkastellaan, ovatko tämän tutkimuksen vastaajien taustatekijät yhteydessä asennoitumiseen suojelualueita ja matkailua kohtaan. Tarkasteltavia taustatekijöitä ovat vastaajan ikä, sukupuoli, metsänomistajuus, asuinaika paikkakunnalla, paikkakuntalaisuustunne, ammattiasema, ammatillinen koulutus ja asuinpaikan etäisyys kansallispuistosta.

Kielteisimmin asennoituvat vastaajat, jotka pitivät matkailua kansallispuistoissa uhkana luonnolle ja maaseudun perinteiselle elämälle (R1), olivat jonkin verran vanhempia kuin vastaajat keskimäärin ja heidän joukossaan oli keskimääräistä enemmän metsänomistajia ja pitkään paikkakunnalla asuneita (taulukko 8). Ryhmät 1 ja 4 erosivat metsänomistajuuden suhteen toisistaan tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($P < 0,001$) ja paikkakunnalla asumisajan suhteen tilastollisesti merkitsevästi ($P < 0,01$).

Ryhmään 2 luokittuneet asukkaat, jotka pitivät matkailua suojelualueilla uhkana luonnolle ja maaseudun perinteiselle elämälle ainakin ilman asukkaiden osallistamista, olivat keskimäärin kaikkein iäkkäin ryhmä ja Tamhane's T2 -testi osoitti, että ryhmän keski-ikä erosi tilastollisesti merkitsevästi ($P < 0,05$) sekä ryhmän 3 että ryhmän 4 keski-ikästä. Tässä ryhmässä oli keskimääräistä enemmän naisia. Metsänomistajia oli heidän joukossaan likimain sama osuus kuin kaikkien vastanneiden joukossa.

Ryhmän 3 vastaajat (jotka kokivat kansallispuiston uhaksi perinteiselle elämälle ilman osallistamista suunnitteluun) olivat usein keskivertovastaajaa hiukan nuorempia paikkakuntaan vahvasti sitoutuneita metsänomistajamiehiä. Metsää he omistivat myös keskimääräistä enemmän. Pareittainen vertailu osoitti, että ryhmä 3 erosi sukupuolen suhteen tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($P < 0,001$) sekä ryhmästä 2 että ryhmästä 4. Pareittainen vertailu osoitti, että ryhmä 3 erosi ryhmästä 4 paikkakuntalaisuustunteen suhteen tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($P < 0,001$). Myös ryhmien 3 ja 1 välinen ero paikkakuntalaisuustunteen suhteen oli tilastollisesti merkitsevä ($P < 0,05$).

Myönteisimmin asennoituvat (R4) vastaajat olivat asuneet seudulla keskimääräistä lyhyemmän aikaa. Asenteet muuttuivat kielteisemmiksi asuinajan pidettäessä. Tamhane's T2 -testi osoitti, että ryhmä 4 erosi ryhmistä 2 ja 3 asuinajan suhteen tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($P < 0,001$) ja ryhmästä 1 tilastollisesti merkitsevästi ($P < 0,01$). Ryhmään kuuluvat olivat keskimääräistä useammin naisia (taulukko 8). Heidän joukossaan oli myös keskimääräistä vähemmän metsänomistajia. Metsää omistettiin keskimäärin vähiten.

Tulosten perusteella vastaajien asenteet erosivat tilastollisesti merkitsevästi myös ammatillisen koulutuksen suhteen ($P < 0,01$). Korkeammin kouluttautuneet pitivät suojelualueita ja niiden matkailua enemmän mahdollisuuksina kuin vähemmän kouluttautuneet (taulukko 9).

Taulukko 8. Yksisuuntainen varianssianalyysi asenneryhmien keskimääräisistä ominaisuuksista.

Asenneryhmä** / Ominaisuus	R1*	R2*	R3*	R4*	Kaikki	F-arvo	df, N	p-arvo
Keskiarvo								
Ikä, v	56,23	58,31	54,24	53,67	55,09	4,633	3,806	0,003
Sukupuoli, (1 = N, 2 = M)	1,61	1,54	1,75	1,50	1,57	10,763	3,806	0,000
Metsänomistajuus, (1 = Ei, 2 = Kyllä)	1,57	1,45	1,58	1,33	1,43	13,492	3,810	0,000
Metsäpinta-ala, ha	35,80	31,76	62,29	31,20	41,60	4,001	3,307	0,008
Asuinaika paikkakunnalla, v	41,00	40,40	40,39	30,66	35,92	13,847	3,804	0,000
Paikkakuntalaisuustunne, (1 = Heikko; 2 = Melko vahva, 3 = Hyvin vahva)	2,55	2,64	2,78	2,56	2,63	6,054	3,806	0,000

* Selitykset: ks. sivut 24–25.

** Asenneryhmien pareittaisen vertailun tilastollisena testinä käytetään Tamhane's T2-testiä.

Taulukko 9. Vastaajien ammatillisen koulutuksen mukainen jakautuminen asenneryhmiin.

Asenneryhmä / Ammatillinen koulutus	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
% vastanneista						
Ylempi tai alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	8	17	18	57	100	118
Ammatti- tai opistotutkinto	7	22	25	46	100	447
Ei ammatillista tutkintoa	12	29	19	40	100	191
% vastanneista	8	23	23	46	100	
N	64	172	172	348		756

$\chi^2 = 17,714$, $df = 6$, $P = 0,007$

* Selitykset: ks. sivut 24–25

4.3.3 Kansallispuistoon liittyvät kokemukset ja asenteet

Seuraavaksi tarkastellaan ovatko vastaajien kokemukset kansallispuistosta yhteydessä vastaajien asennoitumisen kanssa. Ensin tarkastellaan myönteisiä kokemuksia. Myönteisiksi kokemuksiksi luettiin kansallispuistossa vierailut, työkontaktit kansallispuiston matkailijoiden kanssa, kansallispuistoon liittyvät tulot sekä taloudellinen hyöty kansallispuistosta. Lopuksi tarkastellaan kielteisiä kokemuksia, joita olivat kansallispuiston aiheuttamat ristiriidat ja taloudelliset haitat.

Taulukosta 10 nähdään, että kansallispuistossa vierailut vaikuttavat asenteisiin. Asenteet erosivat kansallispuistossa käyntikertojen suhteen tilastollisesti merkitsevästi ($P < 0,01$). Vastaajat, jotka olivat käyneet kansallispuistossa useammin, asennoituivat muita myönteisemmin. Ryhmään 4 kuuluvien vastaajien osuus kasvoi käyntikertojen lisääntyessä.

Myös työkontaktit olivat yhteydessä asenteisiin. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä ($p < 0,05$). Vastaajat, joilla oli enemmän työkontakteja kansallispuiston matkailijoiden kanssa, asennoituivat muita vastaajia myönteisemmin.

Itse taloudellista hyötyä ja kansallispuistoon liittyviä tuloja saaneet asukkaat asennoituivat matkailuun suojelualueilla muita vastaajia myönteisemmin. Erot eivät kuitenkaan olleet tilastollisesti merkitseviä. Myös kielteiset kokemukset, kuten kansallispuiston aiheuttamat ristiriidat olivat yhteydessä asenteisiin. Vastaajat, joiden mielestä kansallispuisto oli aiheuttanut ristiriitoja lähi-alueella, suhtautuivat muita kielteisemmin. He eivät nähneet matkailua suojelualueilla yhtä usein mahdollisuutena kuin muut vastaajat. Tämä näkyy taulukosta 11, josta havaitaan, että vastaajista, joiden mielestä ristiriitoja oli ollut, vain kolmannes kuului ryhmään 4 ja toisaalta vastaajista, joiden mielestä kansallispuisto ei ollut aiheuttanut ristiriitoja, reilusti yli puolet (57 %) kuului ryhmään 4. Erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä ($P < 0,001$).

Taulukosta 12 nähdään, että asukkaiden tyytyväisyys kansallispuiston aiheuttamien ristiriitojen ratkaisuihin oli sekin yhteydessä asennoitumiseen. Erot eivät kuitenkaan olleet tilastollisesti merkitseviä.

Taloudellista haittaa kärsineet asukkaat asennoituivat kansallispuistoon ja matkailuun siellä kielteisemmin kuin muut (taulukko 13). Taloudellista haittaa kärsineiden kotitalouksien vastaajista vain 8 % kuului ryhmään 4. Asenteet erosivat kansallispuiston aiheuttaman taloudellisen haitan suhteen tilastollisesti erittäin merkitsevästi ($P < 0,001$).

Taulukko 10. Viimeisen vuoden käyntikertojen mukainen jakautuminen asenneryhmiin.

Asenneryhmä / Käyntikerrat/v	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
	% vastanneista					
Ei käyntikertoja	10	28	22	40	100	440
1–2	10	16	23	51	100	215
≥ 3	4	19	25	52	100	119
% vastanneista	9	23	23	45	100	
N	71	178	174	351		774

$\chi^2 = 19,115$, $df = 6$, $P = 0,004$

* Selitykset: ks. sivut 24–25

Taulukko 11. Koettujen ristiriitojen mukainen jakautuminen asenneryhmiin.

Asenneryhmä / Kansallispuisto aiheuttanut ristiriitoja	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
	% vastanneista					
Kyllä	8	22	37	33	100	227
Ei	7	22	13	57	100	246
Ei osaa sanoa	11	24	18	47	100	343
% vastanneista	9	23	22	46	100	
N	73	189	178	376		816

$\chi^2 = 55,220$, $df = 6$, $P = 0,000$

* Selitykset: ks. sivut 24–25

Taulukko 12. Ristiriitojen ratkaisutyytyväisyyden vaikutus asenteisiin.

Asenneryhmä / Ristiriitojen ratkaisu	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
	% vastanneista					
Tyydyttävä tai erittäin hyvä	1	26	22	51	100	98
Ei kovin hyvä	10	20	47	23	100	74
Ei tyydyttävä	11	26	49	13	100	53
Ei osaa sanoa	13	23	16	48	100	215
% vastanneista	10	23	27	40	100	
N	42	103	118	177		440

* Selitykset: ks. sivut 24–25

Taulukko 13. Kansallispuiston aiheuttaman taloudellisen haitan mukainen jakautuminen asenneryhmiin.

Asenneryhmä / Kotitalous kärsinyt taloudellisesti	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
	% vastanneista					
Kyllä	14	31	47	8	100	64
Ei	9	22	20	49	100	747
% vastanneista	9	23	22	46	100	
N	73	185	179	374		811

$\chi^2 = 45,620$, $df = 3$, $P = 0,000$

* Selitykset: ks. sivut 24–25

4.3.4 Vastaajien asenteet ja mielipide kunnan ja Metsähallituksen toiminnasta

Tulosten viimeisessä luvussa tarkastellaan samanaikaisesti vastaajien mielipidettä kunnan ja Metsähallituksen yhteistyöstä paikallisväestön kanssa kansallispuistoon liittyvissä asioissa sekä vastaajien asenteita. Taulukoista 14 ja 15 selviää, että asenteet erosivat tilastollisesti erittäin merkittävästi ($P < 0,001$) sen mukaan, millaiseksi vastaajat arvioivat kunnan ja Metsähallituksen yhteistyön paikallisväestön kanssa. Asukkaat, jotka olivat tyytyväisiä kunnan tai Metsähallituksen yhteistyöhön, suhtautuivat myönteisemmin kansallispuistoon ja matkailuun kuin yhteistyöhön tyytymättömät vastaajat.

Taulukko 14. Vastaajien jakautuminen asenneryhmiin kunnan ja paikallisväestön välisen yhteistyön laatuarvion perusteella.

Asenneryhmä / Yhteistyön laatu	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
% vastanneista						
Melko tai erittäin hyvä	5	19	21	55	100	358
Melko huono tai huono	14	25	40	21	100	123
Ei osaa sanoa	11	26	17	46	100	316
% vastan-neista	9	23	22	46	100	
N	72	183	176	366		797

$\chi^2 = 58,906$ df = 6, p = 0,000

* Selitykset: ks. sivut 24–25

Taulukko 15. Vastaajien jakautuminen asenneryhmiin Metsähallituksen ja paikallisväestön välisen yhteistyön laatuarvion perusteella.

Asenneryhmä / Yhteistyön laatu	R1*	R2*	R3*	R4*	Yhteensä	N
% vastanneista						
Melko tai erittäin hyvä	6	17	18	59	100	147
Melko huono tai huono	13	29	47	11	100	365
Ei osaa sanoa	10	27	16	47	100	289
% vastan-neista	9	23	22	46	100	
N	71	183	180	367		801

$\chi^2 = 117,051$, df = 6, P = 0,000

* Selitykset: ks. sivut 24–25

Yhteistyöhön tyytymättömistä (yhteistyö melko huonoa tai huonoa) lähes 15 % (kunnan 14 % ja Metsähallituksen 13 %) kuului ryhmään 1, kun taas yhteistyöhön tyytyväisistä (yhteistyö melko tai erittäin hyvää) reilusti yli puolet (kunnan 55 % ja Metsähallituksen 59 %) kuului ryhmään 4.

5 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

5.1 Tutkimuksen arviointia

Tutkimuksessa selvitettiin Linnansaaren kansallispuiston lähialueen asukkaiden mielipiteitä kansallispuistosta ja sinne suuntautuvasta matkailusta sekä miten Linnansaaren kansallispuisto on hyödyttänyt tai haitannut lähialueen maaseudun asukkaita. Lisäksi selvitettiin, vaikuttivatko asukkaiden taustatekijät ja kansallispuistoon liittyvät kokemukset mielipiteisiin.

Aineisto kerättiin postikyselynä. Tutkimuksessa hyödynnettiin Postin ryhmäjakelupalvelua, joka oli nopea ja edullinen tapa kerätä aineistoa. Siinä kysely kohdistettiin kotitaloudelle, jolloin kuka tahansa kotitaloudessa voi vastata kyselyyn. Tällöin on mahdollista, että vastaajajoukko ei edusta koko paikallisväestöä. Jakelutavasta johtuen vastauskatoakin oli mahdollista tutkia vain vertaamalla vastaajien tietoja koko maan ja tutkimusalueen kuntien väestötietoihin. Näistä heikkouksista huolimatta kyselytapaa oli perusteltua käyttää kustannussyistä. Menetelmä oli erittäin edullinen verrattuna siihen, että olisi poimittu otos esimerkiksi väestörekisteristä ja postitettu kysely otoksen henkilöille.

Tutkimuksen vastausprosentti oli 33, eli lähes sama kuin esimerkiksi Rämetsä ym. (2005) haastattelututkimuksessa (32 %) mutta pienempi kuin Hellénin (2001) tutkimuksessa (56 %). Kielteisesti vastausprosenttiin saattoi vaikuttaa se, ettei kyselyä kohdistettu kenellekään henkilökohtaisesti.

Vastaajat olivat Etelä-Savon väestöön verrattuna iäkkäämpiä ja miesvaltaisempia. Vastaajien suuri eläkeläismäärä voi johtua siitä, että eläkeläisillä on enemmän vapaa-aikaa sekä pidempi yhteiselo kansallispuiston kanssa, mikä voi motivoida tutkimukseen osallistumista. Lisäksi tutkimuksen alueet edustivat maaseutumaisia alueita, joissa iäkkäämpien asukkaiden ja miesten osuus on perinteisesti suurempi kuin kaupunkimaisilla alueilla. Merkittävä osuus tutkimukseen osallistuneista oli myös metsänomistajia.

Aikaisempien tutkimusten perusteella voitiin odottaa, että asukkaiden asennoituminen kansallispuistojen ja matkailua kohtaan voi olla kirjavaa ja osin kielteistä (Dawson ym. 1993, Hellén 2001, Rämetsä ym. 2005). Aikaisempien tutkimusten perusteella hahmoteltiin myös tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa asenteisiin. Niistä nostettiin esille asukkaiden taustatekijät sekä kansallispuiston ja sen matkailun vaikutukset. Tutkimustulosten perusteella on nähtävissä että ennako-oletusten mukaisesti asukkaiden asennoituminen oli hyvin kirjavaa ja osaksi kielteistä. Asukkaiden taustatekijät ja kansallispuistoon liittyvät kokemukset näyttivät myös olevan yhteydessä asukkaiden asenteisiin.

5.2 Kansallispuiston vaikutukset

Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman 2007–2013 (Etelä-Savon työvoima... 2006) tavoitteena maaseudun väestöstä, joka kehittää aktiivisesti omia elinkeinojaan, toteutuu Linnansaaren lähiympäristössä ainakin osaksi, sillä pieni osa asukkaista oli hyötynyt kansallispuistosta taloudellisesti ja muutamat asukkaat harkitsivat vakavasti kansallispuistosta hyötävän yrityksen perustamista. Toisaalta Linnansaaren kansallispuistosta oli aiheutunut useammalle taloudellista haittaa (65 hlöä) kuin taloudellista hyötyä (45 hlöä). Tosin taloudellista haittaakin kansallispuiston vuoksi oli kokenut vain hyvin harva lähialueen asukas. Toisaalta tulevaisuudessa voidaan odottaa, että taloudellisesti kansallispuistosta hyötynneiden määrä ylittää taloudellisesti kärsineiden määrän, jos matkailu Linnansaaren kansallispuistossa ja sen lähialueella lisääntyy, ja yritysmahdollisuudet monipuolistuvat.

Lähes kolme neljäsosaa kaikista vastaajista ja merkittävä osa myös taloudellista haittaa kärsineistä piti kansallispuiston vaikutusta seudun kehittämiseen myönteisenä. Vaikutus on ollut myönteinen erityisesti siksi, että kansallispuisto on vahvistanut paikkakunnan identiteettiä ja perinteitä. Tutkimustulos vahvistaa aiempien tutkimusten tuloksia (esim. Lie ja Var 1986, Rämetsä 2005).

Hyvin suuri osa vastaajista näki, että kansallispuisto edistää matkailuyrittäjyyttä tulevaisuudessa ja että se on jo ollut merkittävästi hyödyksi sekä matkailuyritysten että luontoon perustuvien yritysten toiminnalle. Etelä-Savon maaseudulla onkin asetettu tavoitteeksi luonto- ja ohjelmapalveluyritystoiminnan lisääminen (Etelä-Savon työvoima... 2006). Yli puolet vastaajista näki, että tulevaisuudessa kansallispuisto lisää myös paikkakunnan tuloja, yrittäjyyttä ja uusia työpaikkoja.

Valtaosa asukkaista oli sitä mieltä, että kansallispuisto oli lisännyt alueen tunnettua valtakunnan tasolla. Kunnan tulisi asukkaiden mielestä kuitenkin edistää entistä enemmän alueen luontoon perustuvaa matkailua esimerkiksi mainonnan avulla. Tämän perusteella voidaan sanoa, että myös matkailun määrää Linnansaaren kansallispuiston alueella halutaan lisätä. Myös Etelä-Sa-

von maakuntaohjelman 2007–2010 (Etelä-Savon työvoima... 2006) mukaan maakunnan mainontaa ja medianäkyvyyttä pitäisi tehostaa.

Vastaajien asennoituminen suojelualueita ja matkailua kohtaan vaihteli sukupuolen, ammattiase- man, ammatillisen koulutuksen, metsänomistajuuden, paikkakunnalla asumisajan ja paikkakun- talaisuustunteen mukaan. Taulukossa 16 on esitetty asenneryhmien tyypillisiä taustatekijöitä. Yh- teenvetona voidaan sanoa, että kaikkein kielteisimmin asennoituvat olivat sivutoimisia maa- ja metsätalousyrittäjiä, vähemmän kouluttautuneita, metsänomistajia ja pitkään paikkakunnalla asu- neita vastaajia. Myönteisimmin asennoituvat erosivat kaikista edellä mainituista vastaajista. He olivat useimmiten nuoria, palkansaajia, naisia, korkeasti kouluttautuneita, lyhyen aikaa paikka- kunnalla asuneita ja metsää omistamattomia asukkaita. Etelä-Savon maaseudun kehittämissel- massa 2007–2013 (2006) tavoitellaankin juuri nuorten ja naisten yrittäjyyden lisäämistä tulevai- suudessa. Tämän tutkimuksen mukainen naisten ja nuorten myönteinen asennoituminen lupailisi hyviä lähtökohtia heidän yrittäjyytensä edistämiseksi.

Tämän tutkimuksen lisäksi muissakin tutkimuksissa on havaittu, että pitkään paikkakunnalla asu- neet asennoituvat kielteisemmin suojelualueita ja niiden matkailua kohtaan (Davis ym. 1988, Sheldon ja Var 1984). Ne, jotka pitivät suojelualueita uhkana perinteisille elinkeinoille, olivat keskimääräistä sitoutuneempia kotikuntaansa. On luonnollista, että asukas, jonka elinkeino liittyy maa- tai metsätalouteen, tuntee itsensä riippuvaisemmaksi kotikunnastaan kuin asukas, jonka työ ei ole yhtä riippuvainen fyysisestä ympäristöstä.

Paikallisväestön osallistaminen suojelualueisiin liittyvään päätöksentekoon on noussut erääksi tä- män tutkimuksen keskeiseksi asiaksi. Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että kansallispuis- tot tulisi suunnitella tiiviissä yhteistyössä paikallisväestön kanssa. Lähes kolmannes koki, ettei

Taulukko 16. Yhteenvetotaulukko asenneryhmien taustatekijöistä.

Asenneryhmä / Taustatekijä	R1*	R2*	R3*	R4*
Ikä	Ei vaikutusta	lökkäämmät	Ei vaikutusta	Nuoremmat
Sukupuoli	Ei vaikutusta	Ei vaikutusta	Miehet	Naiset
Ammattiasema-ryhmä ¹⁾ **	Sivutoimiset maa- ja metsätalousyrittäjät	Kaikki eläkeläiset ja muut	Pää- ja sivutoimiset maa- ja metsätalousyrittäjät	Muut ja palkan- saajat
Ammatillinen koulutus **	Ammatillisesti koulut- tautumattomat	Ammatillisesti kouluttautumattomat	Ei vaikutusta	Yliopisto- tai korkeakoulutut- kinnon suoritta- neet
Metsänomistaja	Metsänomistajaval- tainen	Ei vaikutusta	Metsänomistajaval- tainen	Vähiten metsän- omistajia
Asuinaika paikka- kunnalla	Pitkään paikka- kunnalla asuneet	Pitkään paikkakunnalla asuneet	Pitkään paikkakun- nalla asuneet	Vähemmän ai- kaa paikkakun- nalla asuneet
Paikkakuntalai- suustunne	Alle keskiarvon (Melko vahva)	Ei vaikutusta	Yli keskiarvon (Hyvin vahva)	Alle keskiarvon (Melko vahva)
% vastanneista	9	23	22	46

Huom. Taulukko perustuu yksisuuntaisen varianssianalyysin tuloksena saatuihin ryhmäkeskiarvoihin.

** Perustuu tuloksiin, joissa on laskettu vastaajien osuus kustakin ominaisuusryhmästä kussakin asenneryhmässä.

¹⁾ Ei tilastollista merkitsevyyttä.

* Selitykset: ks. sivut 24–25

heillä ole ollut tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakuntansa kehittämiseen. Samansuuntaisia tuloksia on saatu Suomessa aikaisemminkin (Järviluoma 1993b, Hellén 2001, Rämety m. 2005, Petäjistö ja Selby 2008). Kuntalain 27 §:n mukaan kunnan olisi pidettävä huolta siitä, että asukkailla on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Eräänä keinona tähän mainitaan asukkaiden mielipiteiden selvittämistä ennen päätöksentekoa.

Sitä, että osa Linnansaaren kansallispuiston lähialueen asukkaista ei ole päässyt osallistumaan riittävästi oman paikkakuntansa kehittämiseen, voidaan pitää eräänä osasyynä siihen, että yli puolet asukkaista asennoituu lähtökohtaisesti kielteisesti kansallispuistoa kohtaan. Asukkaiden kielteisellä asennoitumisella voi olla ikäviä seurausvaikutuksia: esimerkiksi kielteinen vaikutus matkailijoiden paluuhalukkuuteen (Hoffman ja Low 1981). Lisäksi kielteisesti asennoituvat eivät välttämättä ole motivoituneita lisäämään alueen matkailupalvelutarjontaa, mikä puolestaan voi vähentää matkailun määrää. On mahdollista, että asukkaiden asennoituminen on nykyisin myönteisempää kuin kansallispuiston alkuaikoina. Rantasalmen kunnan toimialapäällikkö on todennut, että kuntalaisten asenne on täysin muuttunut siitä, mitä se oli kansallispuiston laajennuksen aikoina ja että tilanteeseen on täysin totuttu (Pollari 1998). Ajatusta asennoitumisen muuttumisesta ajan kuluessa myönteisemmäksi tukee myös Rothmanin (1978) havainto siitä, että alueen pitkä historia matkailukohteena auttaa asukkaita sopeutumaan matkailun vaikutuksiin ja ehkäisee ristiriitojen syntymistä.

Osa vastaajista – erityisesti maa- ja metsätalousyrittäjät – koki, että kunnan tai Metsähallituksen yhteistyö paikallisväestön kanssa on ollut huonoa. Helminenkin (1998) on todennut, että kansallispuiston ensimmäisen laajentamisen yhteydessä ei ollut organisoitua yhteistyötä naapurimaanomistajien kanssa. Onnistunut yhteistyö paikallisväestön kanssa olisi kuitenkin hyvin tärkeää paikkakunnan ilmapiirin kannalta, sillä muun muassa Dawson ym. (1993) ovat havainneet, että kansallispuiston perustamishetkellä asukkaille tehdyt myönnytykset ovat lisänneet myönteistä asennoitumista. Asukkaat, jotka olivat ylipäättään tyytyväisiä kunnan ja Metsähallituksen yhteistyöhön paikallisväestön kanssa, näkivätkin kansallispuiston muita suurempana mahdollisuutena.

Asukkaat, jotka olivat havainneet kansallispuiston aiheuttamia ristiriitoja, eivät nähneet kansallispuistoa yhtä suurena mahdollisuutena kuin muut vastaajat. Toisaalta ne, joiden mielestä ristiriidat oli kuitenkin ratkaistu hyvin, asennoituivat hyvin myönteisesti Linnansaaren kansallispuistoa ja sen matkailua kohtaan. Voidaankin ajatella, että yhdessä läpikäyty ristiriita – onnistuneesti ratkaistuna – lisää luottamusta ja siten asukkaiden myönteistä asennoitumista kansallispuistoa kohtaan.

Tutkimuksen tulokset olivat suurelta osin samansuuntaisia kuin vastaavassa tutkimuksessa Seitsemisen kansallispuiston lähialueella (Petäjistö ja Selby 2008). Kuitenkin myös pieniä, mutta merkitseviä eroja oli löydettävissä. Näitä eroja tullaan tarkemmin analysoimaan vertailevassa tutkimuksessa.

5.3 Johtopäätökset

Linnansaaren kansallispuistolla on hyvin monenlaisia merkityksiä paikallisille asukkaille. Kansallispuiston vaikutus koko seudun kehittämiseen nähdään kaiken kaikkiaan myönteisenä erityisesti perinteisen kulttuurin ja identiteetin vahvistumisen ansiosta. Kansallispuiston tärkeimmäksi tarkoitukseksi osoittautui kauniin saaristomaiseman säilyttäminen.

Vaikka Linnansaaren kansallispuiston vaikutus lähialueen maaseutuun nähdään myönteisenä, kansallispuistolla on aikaisemmin koettu olleen myös haitallisia vaikutuksia. Erityisesti maa- ja metsätalousyrittäjät kertoivat joutuneensa kärsimään taloudellisesti kansallispuiston laajenemisen vuoksi. Kansallispuistoa laajennettiin vuonna 1982 suurimmaksi osaksi yksityismaille, mikä on yksi syy siihen, että kansallispuiston koetaan aiheuttaneen jonkin verran ristiriitoja. On kuitenkin odotettavissa, että tällä hetkellä kielteisesti kansallispuistoa kohtaan asennoituvat sopeutuvat myöhemmin kansallispuiston matkailuun ja näkevät tulevaisuudessa kansallispuiston entistä suurempana mahdollisuutena. Paikallisväestön asennoitumisen muuttumista entistä myönteisemmäksi auttaisi merkittävästi, jos kunta osallistaisi paikallisia asukkaita entistä enemmän suojelualueisiin ja matkailuun liittyvään suunnitteluun. Lähes kolmannes asukkaista koki, ettei heillä ole ollut riittävästi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakuntansa kehittämiseen.

Aikaisemmista ristiriidoista huolimatta Linnansaaren kansallispuistolla voidaan sanoa olevan oma roolinsa maaseutupolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa ja siten maaseudun elinvoimaisuuden edistämässä. Linnansaaren kansallispuiston läheisen maaseudun asukkaat haluaisivat kunnan lisäävän kansallispuiston mainontaa matkailukohteena. Asukkaat näkevät kansallispuistossa mahdollisuuden edistää alueen matkailuyrittäjyyttä ja uusien työpaikkojen syntymistä. Alueen matkailua edistämällä kunta ja Metsähallitus voisivat merkittävästi vaikuttaa paikallisten asennoitumiseen kansallispuistoa ja sen matkailua kohtaan.

Koska jokainen kansallispuisto ja sen läheinen maaseutu ovat esimerkiksi historiallisesti, fyysisesti ja kulttuurisesti ainutlaatuisia, ei tämän tutkimuksen tuloksia voida yleistää koskemaan kaikkia Etelä-Suomen kansallispuistoja ja niiden lähialueiden asukkaita. On kuitenkin mahdollista, että muidenkin Etelä-Suomen kansallispuistojen lähialueiden asukkaat näkevät mahdollisuuksia maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamiseksi ja että asukkaiden osallistaminen suojelualueisiin liittyvään päätöksentekoon on heidän mielestään ensiarvoisen tärkeää. Linnansaaren kansallispuisto on luokiteltu virkistyspalvelutasoltaan keskitasoiseksi ja luonnonolosuhteiltaan vesi- ja maisemavaltaiseksi yhdessä Saaristomeren, Repoveden, Koloveden, Itäisen Suomenlahden ja Tammissaaren saariston kansallispuistojen kanssa. Erityisesti näillä kansallispuistoilla voisi olla keskenään samankaltaisia vaikutuksia ympäröivään maaseutuun. Yleisesti ottaen on kuitenkin otettava huomioon, että paikallisväestön asennoituminen ja kansallispuiston vaikutukset saattavat olla riippuvaisia myös paikallisten asukkaiden taustatekijöistä ja esimerkiksi kansallispuiston perustamisen tai laajentamisen aikaisista tapahtumista.

Kirjallisuus

- Afifi, A. A. & Clark, V. 1996. *Computer-Aided Multivariate Analysis*. 3. painos. Great Britain: Chapman & Hall. 489 s.
- Arajärvi, A-M. 1999. Luonnonsuojelun kehitys Suomessa., esimerkikuntana Nokia. Turun Yliopiston Maantieteen laitoksen monisteita 19.
- Aikio, M. & Aikio, P. 1991. *Tourism and the saami culture*. Teoksessa: Jussila, H. & Aho, S. (toim.). *Efforts to Create New Development*. University of Oulu, Research Institute of Northern Finland, Research Reports 108: 131–138.
- Berghäll, J. 2005. Saaristomeren kansallispuiston luontomatkaillen aluetaloudelliset vaikutukset. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 153. 65 s.
- Borg, P. & Ormio, H. 1978. *Perustiedot kansallispuistoista: ihanteet ja käytäntö*. Porvoo. WSOY. 112 s.
- Brougham, J. E. & Butler, R. W. 1981. A segmentation analysis of resident attitudes to the social impact of tourism. *Annals of Tourism Research* 8(4): 569–590.

- Davis, D., Allen J. & Cosenza R. M. 1988. Segmenting local residents by their attitudes, interests and opinions toward tourism. *Journal of Travel Research* 27 (2): 2–8.
- Dawson, S. A., Blahna, D. J. & Keith, J. E. 1993. Expected and actual regional economic impacts of Great Basin national park. *Journal of Park and Recreation Administration* 11(4): 45–49.
- Etelä-Savon maakuntaohjelma 2007–2010. 2006. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 80:2006. 45 s. + liitteet. Tulostettu 20.9.2007 [http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/8d99f1e530b7a1dcc225726c0049bbbc/\\$file/etela_savo_pieni.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/8d99f1e530b7a1dcc225726c0049bbbc/$file/etela_savo_pieni.pdf)
- Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2006. Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelma vuosille 2007–2013. 82 s. + liitteet. Tulostettu 20.9.2007 <http://www.update.te-keskus.fi/Public/download.aspx?ID=7675&GUID=%7B4D7F399A-2C34-4DCA-8E6E-7306BC381353%7D>
- Heinonen, M. (toim.). 2007. Puistojen tila Suomessa. Suomen suojelualueet ja niiden hoito 2000–2005. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 160. Metsähallitus. 315 s. Saatavana 27.3.2008 <http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/>
- Hellén, K. 2001. Kansallispuisto merkityskehityksissä – Saaristomeren biosfäärialueen asukkaiden ajatuksia Saaristomeren kansallispuistosta. *Alue ja Ympäristö* 30 (1): 33–47.
- Helminen, M. 1998. Perämetsästä matkailukohteeksi vai päinvastoin? Kansallispuistojemme vaiheita. Teoksessa: Muhonen, T. & Sulonen, S. (toim.). 1998. Kansallispuistojen juhlavuoden seminaari Koliilla 28.–29.10.1996. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 718: 7–11.
- Hoffman, D. L. & Low, S. A. 1981. An application of the probit transformation to tourism survey data. *Journal of Travel Research* 20 (2): 35–38.
- Huhtala, M. 2006. Pallas – Ounastunturin kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset. Metlan työraportteja 35. 61 s. + 14 liitesivua. Viitattu 20.3.2008 <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2006/mwp035.pdf>
- Huhtala, M., Takku A., Pouta E. & Ovaskainen, V. 2004. Matkakohteen valintaan vaikuttavat tekijät Pohjois-Suomen retkeily- ja hiihtomatkailuilla. *Terra* 116 (4): 241–253.
- Järviluoma, J. 1993a. Paikallisväestön asennoituminen matkailuun ja sen seurausvaikutuksiin – esimerkkinä Kolarin kunta. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslaitos. Research Reports 110. 152 s.
- Järviluoma, J. 1993b. Paikallisväestön asennoituminen matkailuun ja sen seurausvaikutuksiin – katsaus aikaisempiin tutkimuksiin. Teoksessa: Aho, S. (toim.). Matkailun teoretisoiva tutkimus Suomessa 1991. Rovaniemellä 22.–23.5.1991 pidetyn tutkijasymposiumin raportti. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslaitos. s. 55–73.
- Kauppila, P. 2004. Matkailukeskusten kehitysprosessi ja rooli aluekehityksessä paikallistasolla. Esimerkkeinä Levi, Ruka, Saariselkä ja Ylläs. Nordia Geographical Publications. Volume 33:1. 260 s.
- Keränen, H. 2004. Maaseudun aluerakenteen muutos 1990–2002. Oulun yliopisto. Kajaanin kehittämissuunnitelma, Aikuiskoulutus- ja aluekehitysyksikkö. REDEC Kajaani. Working Papers 48. 128 s.
- Krippendorf, J. 1984/1987. *The Holiday Makers. Understanding the impact of leisure and travel.* Oxford: Butterworth-Heinemann Ltd. 160 s.
- Kuvaja, K. & Piippo, H. 2005. Nellim-Paatsjoki -tieyhteys. Matkailuselvitys. Inarin kunta. 36 s. Tulostettu 20.3.2008 http://www.inari.fi/kunta/hallinto/julkaisut/matkailu0405_kevyt.pdf
- Linnansaaren kansallispuiston runkosuunnitelma. 1985. Metsähallitus. SU 4:69. 9 s. + liitteet.
- Liu, J. C. & Var, T. 1986. Resident attitudes toward tourism impacts in Hawaii. *Annals of Tourism Research* 13: 193–214.
- Luonnonsuojelulaki 71/1923. Finlex. Viitattu 20.9.2007 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1923/19230071>
- Maaseudun tulevaisuus. 2008. Kansallispuistojen kävijämäärät kasvussa. Maaseudun Tulevaisuus.fi. 18.2.2008. Tulostettu 25.2.2008 http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/uutiset/online_uutiset/8/fi_FI/kansallispuistojen_kavijamaarat_kasvussa1/?mode=visual
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä 2007. Elinvoimainen maaseutu – ministeriöiden vastuut ja alueellinen kehittäminen. Maaseutupoliittinen erityisohjelma 2007–2010. Sisäasiainministeriö, Alueiden kehittäminen. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Sisäasiainministeriön julkaisusarja 19. 42 s. Tulostettu 29.1.2009 http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/61/SMjulk19-07_julkaisu_editasta.pdf
- Manninen, Seppo. 2008. Linnansaaren maanomistuskiistat. Email seppo.manninen@metsa.fi 21.1.2008. Tulostettu 21.1.2008.

- Mason, P. & Cheyne, J. 2000. Residents' attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research* 27 (2): 391–411.
- Metsähallitus 2002. Luonnonsuojelualueiden hoidon periaatteet. Metsähallituksen luonnonsuojelualueiden tavoitteet, tehtävät ja hoidon yleislinjat. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja B No 63. 47 s. Tulostettu 20.9.2007 <http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/pdf/luo/b63.pdf>
- Metsähallitus 2008a. Linnansaaren 50-vuotinen historia kansallispuistona. Luontoon.fi. Tulostettu 20.3.2008 <http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=237&Item=10641>
- Metsähallitus 2008b. Linnansaaren luonto. 2008. Luontoon.fi. Tulostettu 20.3.2008 <http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=235>
- Nivalainen, S. & Haapanen, M. 2002. Ikääntyvä ja keskittyvä Suomi: kaupunkien, maaseudun ja vuorovaikutusalueiden väestökehitys 1975–2030. Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 1. 79 s. Saatavana 27.3.2008 [http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/F0755757D574E082C2256EBA0034C923/\\$file/julkaisuwwwparempi.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/F0755757D574E082C2256EBA0034C923/$file/julkaisuwwwparempi.pdf)
- Petäjäistö, L. & Selby, A. 2008. Seitsemisen kansallispuisto asukkaiden näkökulmasta: haitta vai hyöty? Metlan työraportteja 72. 31 s. + liite. Viitattu 28.3.2008 <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2008/mwp072.htm>
- Pizam, A. 1978. Tourism's impacts: the social costs to the destination community as perceived by its residents. *Journal of Travel Research* 16 (4): 8–12.
- Pizam, A. & Telisman-Kosuta, N. 1989. Tourism as a factor of change: Results and analysis. Teoksessa: Bystrzanowski, J. (toim.). *Tourism as a Factor of Change: A Sociocultural Study*. International Social Science Council. European Coordination Centre for Research and Documentation in Social Sciences. s. 69–93.
- Pollari, T. 1998. Rantasalmi – Linnansaaren kansallispuisto. Teoksessa: Muhonen, T. & Sulonen, S. (toim.). *Kansallispuistojen juhluvuoden seminaari Kolilla 28.–29.10.1996*. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 718: 49–51.
- Puhakka, R. 2007. Kansallispuistot murroksessa. Tutkimus luonnonsuojelun ja matkailun tavoitteiden kohtaamisesta. Yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja / Joensuun yliopisto, Yhteiskunta- ja aluetieteiden tiedekunta. Nro 81. Akateeminen väitöskirja. Joensuun yliopisto. 305 s.
- Puustinen J., Pouta, E., Neuvonen, M. & Sievänen T. 2007. Kansallispuistojen kävijämäärää selittävät tekijät. Luontomatkailu, metsät ja hyvinvointi. Metlan työraportteja 52:161–173. Tulostettu 20.1.2008 <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-14.pdf>
- Rantasalmi – Kuntainfo. 2008. Rantasalmen kunta. Tulostettu 20.3.2008 http://www.rantasalmi.fi/kunta_info
- Ritchie, J. R. B. 1988. Concensus policy formulation in tourism. Measuring resident views via survey research. *Tourism Management* 9: 199–212.
- Rothman, R. A. 1978. Residents and transients: community reaction to seasonal visitors. *Journal of Travel Research* 16 (6): 8–13.
- Rämet, J., Törn, A., Tolvanen, A. & Siikamäki, P. 2005. Luonnonsuojelu ja luontomatkailu paikallisväestön silmin – kyselytutkimus Kuusamossa ja Syötteen alueella. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 151. 48 s.
- Saarinen, J. 1996. "Matkailun maisemaan": Saariselän matkailun vetovoimatekijät. Teoksessa: Saarinen, J. & Järviluoma, J. (toim.). *Luonto virkistys- ja matkailuympäristönä*. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 619: 49–77.
- Saarinen, J. 2003. The regional economic of tourism in Northern Finland: The socioeconomic implications of recent tourism development and future possibilities for regional development. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism* 3 (2): 91–113.
- Scheldon, P. J. & Var, T. 1984. Resident attitudes to tourism in North Wales. *Tourism Management* 5 (1): 40–47.
- Selby, A., Sievänen, T., Neuvonen, M., Petäjäistö, L., Pouta, E. & Puustinen, J. 2007. Kansallispuistoverkoston matkailullinen luokittelu. Metlan työraportteja 61. 41 s. Tulostettu 20.1.2008 <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp061.pdf>
- Sippola A.-L. & Rauhala J.-P. 1992. Acerbin keinoista Jerisjärven tielle. Pallas-Ounastunturin kansallispuiston historiaa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 410. 117 s.

- Suomen retkeilyopas. 2007. Nurmi, J. & Laaksonen, J. (toim.). Metsähallitus. Helsinki. Edita Publishing Oy. 424 s.
- Suomen tilastollinen vuosikirja 2003. Tilastokeskus. SVT. 98. vuosikerta (uusi sarja). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 704 s.
- Suomen tilastollinen vuosikirja 2006. Tilastokeskus. SVT. 101. vuosikerta (uusi sarja). Hämeenlinna: Karisto Oy. 712 s.
- Tilastokeskus. 2007. Maaseudulla yritystoimintaa koneurakoinnista energiantuotantoon. Perustuotantotilat vähenevät. Tulostettu 20.3.2008 http://www.tilastokeskus.fi/artikkelit/2007/art_2007-08-31_001.html?s=4
- Vatanen, E., Pirkonen, J., Ahonen, A., Hyppönen, M. & Mäenpää, I. 2006. Luonnon käyttöön perustuvien elinkeinojen paikallistaloudelliset vaikutukset Inarissa. Metsätieteen aikakauskirja 4: 435–451. Tulostettu 20.3.2008 <http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff06/ff064435.pdf>

Liite

LINNANSAAREN KANSALLISPUISTOA KOSKEVA TUTKIMUS PAIKKAKUNTALAISILLE

A – KYSYMYKSIÄ LINNANSAAREN KANSALLISPUISTOSTA: PUISTON TARKOITUS JA HYÖDYT

A1. Mikä on mielestänne kansallispuiston tärkein tarkoitus (vain yksi rasti)?

Kansallispuiston tarkoitus on

- a) säilyttää alue erämaana
- b) säilyttää ainutlaatuiset maisemat
- c) olla ulkoilukeskus
- d) olla "henkinen" paikka, joka mahdollistaa yhteyden luonnon kanssa
- e) Kansallispuistolla on taloudellinen rooli, joka tarjoaa mahdollisuuksia yritystoimintaan
- f) Muu, mikä? _____

A2. Arvioikaan kuinka pitkä matka kotoanne on Linnansaaren kansallispuistoon? _____ km

A3. Kuinka monta kertaa olette käynyt ulkoilemassa (marjastamassa, kävelemässä, käyttänyt vieraita, tms.) Linnansaaren kansallispuistossa viimeisen vuoden aikana? _____ kertaa

A4. Miten arvioitte Linnansaaren kansallispuiston vaikuttaneen seuraavien alojen yritystoimintamahdollisuuksiin lähiseudulla? (yksi rasti/rivi)

Yritysten toimintamahdollisuudet alalla ovat:

	parantuneet oleelli- sesti	parantuneet hiukan	pysyneet ennallaan	heikentyneet hiukan	heikentyneet oleelli- sesti	en osaa sanoa
a) Maa- ja metsätalousyrietykset	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
b) Luontoon perustuvat yritykset (luonnontuotteet, luonto-ohjelmalvelu ym.)	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
c) Metsäpalveluyrietykset (maisemanhoito, puistossa tehtävät työt, taimitarhat tms.)	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
d) Matkailuyrietykset (hotellit, majoitus)	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
e) Muu yritystoiminta, mikä? _____ _____	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀

#4

A5. Millaiseksi arvioitte Linnansaaren kansallispuiston vaikutuksen seuraavilla aloilla seuraavan viiden vuoden aikana? (yksi rasti/rivi)

	Suuri hyöty	Jonkin verran hyötyä	Ei hyöty eikä haitta	Jonkin verran haittaa	Suuri haitta	En osaa sanoa
a) Luonnontuotteiden hyödyntämiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
b) Uusien työpaikkojen luomiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
c) Tulojen kehittymiselle paikkakunnalle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
d) Yrittäjyyden kehittymiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
e) Matkailuyrittäjyyden kehittymiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
f) Uusien asukkaiden muuttamiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
g) Alueen palveluiden (tiet, koulut ym.) ylläpitämiselle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
h Alueen imagolle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀
i) Muu merkitys, mikä _____	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁	☐ ₀

A6. Täytyisikö kunnan mielestänne olla aktiivisempi seuraavissa matkailua kansallispuistoissa edistävissä toimenpiteissä?

	kyllä	ei	en osaa sanoa
a) Mainostamalla kansallispuistoa matkailukohteena	1 ☐	2 ☐	3 ☐
b) Edistämällä maanomistajien ja matkailuyritysten yhteistyötä	1 ☐	2 ☐	3 ☐
c) Edistämällä paikallisia traditioita	1 ☐	2 ☐	3 ☐
d) muulla tavoin, miten _____			

A7. Oletteko itse tai joku kotitalouteenne kuuluva joutuneet kärsimään taloudellisesti kansallispuistosta?

1 ei   2 kyllä, miten? _____

A8. Entä oletteko itse, tai kotitalouteenne kuuluva hyötyneet taloudellisesti kansallispuistosta?

1 Ei (Siirry kysymykseen A9)   2 Kyllä,

Jos kyllä, miten?

- a) Työskentelen /olen työskennellyt kansallispuistossa (esim. Metsähallitus)
- b) Perheenjäseneni on/on ollut kansallispuistossa työssä
- c) Olen /olen ollut töissä yrityksessä, joka on hyötynyt kansallispuiston matkailijavirroista (esimerkiksi hotelli, kioski, tms.)
- d) Minulla/perheelläni on oma yritys, joka hyötyy puiston vierailijoista

Millainen yritys (toimiala esim. ravintola, kahvila)? _____

Jos teillä on oma yritys, perustettiinko se palvelemaan kansallispuistoa ja sen vieraita?

2 kyllä   1 ei (se oli olemassa jo aiemmin/perustettiin muusta syystä)

- e) Minulla/perheelläni oli oma yritys, joka hyötyi puiston vierailijoista,

Millainen yritys (toimiala esim. ravintola, kahvila)? _____

Toiminta lopetettiin , koska _____

#4

A9. Mikä osuus ruokakuntanne tuloista on peräisin kansallispuistosta/vierailijoiden käynnistä?

₁ ei ole kansallispuistoon liittyviä tuloja   ₂ on tuloa, noin _____ % tuloista

A10. Onko Teillä tai kotitaloutenne jäsenellä tarkoituksena perustaa uusi yritys palvelemaan kansallispuiston vieraita lähitulevaisuudessa (seuraavan 1-2 vuoden aikana)?

₁ ei ole suunnitteilla   ₂ vakavassa harkinnassa   ₃ juuri perustamassa

A10a. Jos on tarkoitus, millainen yritys on kyseessä? _____

A11. Tunnetteko ketään (oman taloutenne ulkopuolelta) henkilökohtaisesti, joka hyötyy puistosta/vierailijoista?

₁ En (siirry kysymykseen A12)   ₂ Tunnen,

Jos tunnette, niin

- a) hän työskentelee/ on työskennellyt kansallispuistossa (esim. Metsähallitus)
- b) hän on /on ollut töissä yrityksessä, joka on hyötynyt kansallispuiston matkailijavirroista
- c) hänellä on oma yritys, joka on hyötynyt puiston vierailijoista

Mikä (/toimiala)? _____

e) Perustettiinko hänen yrityksensä (Teidän tietonne mukaan) palvelemaan kansallispuistoa ja sen vieraita?

₂ kyllä   ₁ ei (se oli olemassa jo aiemmin/perustettiin muusta syystä)   ₀ en osaa sanoa

A12. Onko Teillä sukulaisia, ystäviä tai tuttaviamme, jotka suunnittelevat uuden yrityksen (kansallispuistosta/vieraista hyötyvän) perustamista?

₁ En tunne ketään   *Tunnen jonkun /joitakin, joka/jotka*

₂ on harkinnut yrityksen perustamista

₃ on juuri perustamassa

Millainen yritys on kysymyksessä? _____

B – SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Seuraavat kysymykset koskevat kansallispuiston vaikutusta arkielämään.

B1. Miten Linnansaaren kansallispuisto on vaikuttanut mielestänne seudun kehittymiseen?

Vaikutus on ollut

₅ erittäin myönteinen   ₄ myönteinen   ₃ ei vaikutusta   ₂ kielteinen   ₁ en osaa sanoa

Kysymys B1 jatkuu →

B1a. Jos kansallispuiston vaikutus on ollut myönteinen, se on tapahtunut koska
(voi rastittaa useita vaihtoehtoja)

- a) alueella (esim. kunta tai muut viralliset tahot) on panostettu maisemanhoitoon
 b) asukkaat itse ovat panostaneet alueen ulkonäköön ja yleissiisteyteen
 c) alueelle on syntynyt uusia palveluja ja yrityksiä, jotka elävöittävät yhteisöä
 d) alueelle on muuttanut nuoria perheitä
 e) kansallispuisto on elvyttänyt kylätoimintaa
 f) kansallispuisto on vahvistanut paikkakunnan identiteettiä ja perinteitä
 g) muusta syystä, mistä? _____

B2. Arvioitko seudun muuttuneen parempaan suuntaan asua kansallispuiston ansiosta?

- 4 paljon   3 jonkin verran   2 ei   1 en osaa sanoa

B3. Onko Linnansaaren kansallispuisto mielestänne lisännyt alueenne tunnettuutta valtakunnan tasolla?

- 4 paljon   3 jonkin verran   2 ei   1 en osaa sanoa

B4. Onko kansallispuisto aiheuttanut mielestänne ristiriitoja alueella?

- 1 en osaa sanoa   2 ei   3 kyllä, millaisia? _____
 _____

B4a. Jos ristiriitoja on ollut, onko ne kyetty ratkaisemaan osapuolia tyydyttävällä tavalla?

- 5 kyllä, erittäin hyvin   4 kyllä, osittain hyvin   3 ei kovin hyvin   2 ratkaisu ei ole tyydyttävä   1 en osaa sanoa

B5. Oletteko havainnut, että kansallispuiston vierailijat ovat tuoneet mukanaan seuraavia häiritteviä tekijöitä?

	Kyllä lisääntynyt	ei muutosta	en osaa sanoa
a) Rikollisuus ja vahingonteko	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
b) Roskaaminen	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
c) Vaaratekijät (esim. liikenne)	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
d) Melu ja muut häiriötekijät	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
e) Paikallisten perinteiden heikentäminen	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
f) muu haitta, mikä _____	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁

B6. Oletteko työnne kautta tekemisissä kansallispuiston kävijöiden kanssa?

- 3 Kyllä, päivittäin   2 vain satunnaisesti   1 en juurikaan

B7. Millä tavoin olette kanssakäymisissä (muutoin kuin työn kautta) vieraiden kanssa?

- a) Ei ollenkaan kanssakäymistä
- b) Vain rajoitetusti yleisellä tasolla
- c) Tunnen joitakin kävijöitä (esim. ulkonäöltä)
- d) Tunnen kävijöitä kutsumanimeltä
- e) Jotkut kävijät ovat tuttaviani
- f) Jotkut kävijät ovat ystäviäni ja perhetuttuja

C – YLEISIÄ MAASEUTUA, SUOJELUALUEITA JA MATKAILUA KOSKEVIA VÄITTÄMIÄ

	Aivan samaa mieltä	Lähes samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Aivan eri mieltä
C1. Kansallispuiston palvelut, (esim. reitit, tulipaikat) tuhoavat erämaakokemuksen	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C2. Asukkailla ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia osallistua oman paikkakunnan kehittämiseen	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C3. Matkailu tuo välttämättömiä lisäansioita maaseudulle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C4. Maanomistajien tulisi luovuttaa arvokkaita luontokohteita suojelu- ja matkailukäyttöön korvausta vastaan	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C5. Suojelualueet, kuten kansallispuistot, vaikeuttavat perinteisten elinkeinojen harjoittamista	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C6. Matkailu kansallispuistoon heikentää alueen elinolosuhteita ja asumisviihtyisyyttä	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C7. Jokamiehenoikeus riistää maaseudun asukkailta oikeuden hallita omia maitaan	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C8. Matkailu suojelualueilla, kuten kansallispuistoissa, lisää luonnon saastumista ja roskaisuutta	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C9. Verorahoja ei tulisi hukata maaseudun elvyttämiseen	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C10. Luonnonsuojelua voi laajentaa vain siinä tapauksessa, ettei siitä aiheudu haittaa maaseudun asukkaille ja yrittäjille	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C11. Matkailu kannustaa suojelemaan luonto- ja kulttuurikohteita	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C12. Suojelualueiden, kuten kansallispuistojen, suunnittelu tulisi toteuttaa tiiviissä yhteistyössä maaseudun asukkaiden kanssa	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C13. Suojelualueet, kuten kansallispuistot tuovat hyötyä uudelle yritystoiminnalle lähialueella	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C14. Maaseutu on houkutteleva matkailukohde	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C15. Vapaa-ajanasutus luo elinvoimaisuutta maaseudulle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C16. Turistit tuovat mukanaan maaseudun perinteisiä arvoja vääristäviä vaikutuksia	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁

#4

	Aivan samaa mieltä	Lähes samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Aivan eri mieltä
C17. Suojelualueet/kansallispuistot hankaloittavat metsätalouden harjoittamista lähialueella	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C18. Luontomatkailu on uhka luonnolle	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C19. Enemmän metsiä ja erilaisia luontotyyppialueita pitäisi suojella	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁
C20. Suojelualueet tuovat mukanaan konflikteja	☐ ₅	☐ ₄	☐ ₃	☐ ₂	☐ ₁

D - TAUSTATIEDOT

D1. Vastaajan ikä _____ vuotta

D2. Vastaajan sukupuoli   ₁ Nainen   ₂ Mies

D3. Vastaajan asema

- ₁ Maa- ja metsätalousyrittäjä
- ₂ Muu itsenäinen yrittäjä, ala _____
- ₃ Palkansaaja
- ₄ Eläkeläinen
- ₅ Muu, mikä? _____

D4. Vastaajan ammatillinen koulutus?

- ₁ ei ammatillista tutkintoa
- ₂ ammattikoulu
- ₃ opistotasoinen tutkinto
- ₄ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- ₅ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto

D5. Oletteko metsänomistaja?

- ₁ Ei   ₂ Kyllä, omistan _____ ha, josta _____ ha tässä kunnassa

D6. Kuinka kauan olette asunut nykyisellä asuinseudullanne? _____ vuotta

D7. Kuinka vahvasti koette olevanne paikkakuntalainen?

- ₃ hyvin vahvasti   ₂ melko vahvasti   ₁ en juurikaan

PALJON KIITOKSIA VASTAUKSISTANNE!

